

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Golda Meirová: židovské kořeny v jejím politickém díle

Golda Meir: jewish roots in her political work

Diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Lena Arava-Novotná, Th.D.

Autor:

Bc. Tereza Šollerová

Praha 2016

Poděkování

Děkuji PhDr. Leně Aravě-Novotné, Th.D. za cenné a odborné rady při psaní mé diplomové práce a rodině za trpělivost.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Golda Meirová: židovské kořeny v jejím politickém díle“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Bc. Tereza Šollerová

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá životem Goldy Meirové. Cílem práce je zjistit, jak židovské kořeny Goldy Meirové dokázaly ovlivnit její politické dílo. Součástí práce je také prozkoumat jak se ovlivňují mikrohistorie a makrohistorie, tedy osobní historie, židovské dějinné pozadí a světové dějiny.

Anotation

This thesis deals with life of Golda Meir. The target is to find out, how jewish roots affected her political work. The part of this thesis is to explore microhistory and macrohistory, thus personal history, jewish historical background and world history.

Klíčová slova

- Golda Meirová
- Judaismus
- Dějiny
- Politika
- Stát Izrael
- Sionismus
- Mikrohistorie
- Makrohistorie

Keywords

- Golda Meir
- Judaism
- History
- Policy
- Israel
- Zionism
- Microhistory
- Macrohistory

Obsah

Úvod	7
1. Golda Meirová – židovská identita.....	9
1.1 Dějinné pozadí.....	9
1.2 Antisemitismus: touha po bezpečnosti Židů.....	11
1.3 Vzor Goldy Meirové.....	13
1.4 Nezlomný sionismus.....	14
1.4.1 Utváření sionistického myšlení.....	15
2. Golda Meirová – sionistický socialismus.....	22
2.1 Neoblomnost a tvrdost.....	22
2.1.1 Vlastní rodina.....	25
2.2 Nepotlačitelný sionismus.....	29
2.2.1 Využití znalostí mentality Židů.....	30
2.3 USA – obnovení myšlenky sionismu.....	33
2.4 Snahy o vytvoření sionistického státu.....	35
2.4.1 Počátky socialismu a rovnosti.....	36
2.4.2 Golda jako bojovnice.....	38
3. Golda Meirová - Stát Izrael.....	42
3.1 Naléhání na vybudování Státu Izrael.....	43
3.1.1 Golda Meirová jako matka.....	45
3.2 Naplnění celoživotní touhy.....	47
3.3 Golda jako matka židovského národa v Rusku.....	51
3.4 Myšlenky o rovnosti a spravedlnosti.....	53
3.5 Boj za bezpečnost Židů.....	56
3.5.1 Golda jako diplomatka.....	56
3.5.2 Golda jako ochranitelka.....	58
3.5.3 Odchod Goldy Meirové z vlády.....	59
4. Golda Meirová – rovnost a spravedlnost.....	62
4.1 Touha po spravedlnosti a rovnosti.....	63
4.2 Snaha o zajištění míru a bezpečí pro Židy.....	64
4.3 Nekompromisní ochránářská Golda.....	67
4.4 Golda jako „jediná yiddishe mame“.....	68
4.5 Důsledky Jomkipurské války a rezignace Goldy Meirové.....	72

Závěr.....	77
Seznam použité literatury.....	80
Summary.....	84

Úvod

Diplomová práce „*Golda Meirová: židovské kořeny v jejím politickém díle*“ si klade za cíl zjistit, jak ovlivnily židovské kořeny život Goldy Meirové a její politické dílo. Tato diplomová práce se pokusí poukázat na to, jak důležité bylo, že Golda Meirová byla Židovka a v souvislosti s tím upozornit na prolínání a vzájemné ovlivňování makrohistorie a mikrohistorie.

Již od začátku mého studia jsem se seznamovala s židovskými tradicemi a zvyklostmi, učila se o židovských dějinách a na přednáškách poslouchala o židovském národu, který zdolal mnoho útrap a zdánlivě nepřekonatelné překážky, se kterými se musel během své historie potýkat. Bylo tedy pro mne zajímavé pokusit se nahlédnout do života Goldy Meirové, člověka, který byl tak významný pro vznik a existenci Státu Izrael. Důležitý byl samozřejmě i fakt, že se jednalo o ženu, které v té době spíše stály po boku svých mužů – politiků, než aby se do dění zapojily přímo a navíc tak významně.

Dalším důvodem, proč jsem se rozhodla napsat tuto diplomovou práci, byl fakt, že osobnost Goldy Meirové je pro mnohé lidi velmi rozporuplná. Není zde prakticky žádná střední cesta – je buď lidmi velmi obdivovaná, nebo nemilosrdně kritizovaná. Proto mě zajímalo, jaké důvody a činy zapříčinily tyto názory a čím bylo její konání ovlivněno.

V neposlední řadě jsem byla vedena zájmem o nahlédnutí do hloubky židovských kořenů a dějin, se záměrem o to zjistit, nakolik jsou tyto faktory důležité v životě jednoho člověka, jak formují a ovlivňují jeho myšlení, a jak se podílejí při jeho nasměrování a hledání způsobu života a seberealizace.

Prvním krokem k napsání této diplomové práce byl samozřejmě heuristický postup, který požadoval sehnání literatury pro obeznámení se se životem Goldy Meirové prakticky od jejího raného dětství až do její smrti, s podrobnostmi o její politické kariéře. Bylo nutné se také podrobněji seznámit s historickými fakty týkajícími se carského Ruska, Spojených států amerických a Státu Izraele. Nejprínosnějším dílem byla samotná autobiografie Goldy Meirové nazvaná „*My Life*“. Český překlad této knihy je v naší republice přístupný pouze v jednom výtisku v Národní knihovně Klementinum. Pro diplomovou práci bylo z tohoto důvodu použito originální vydání knihy. Většina biografických knih o životě Goldy Meirové, stejně jako adekvátní historická literatura od izraelských historiků, není v českých knihovnách dostupná v českém jazyce, kromě několika knižních titulů, ze kterých bude v diplomové práci citováno. U zbývajících citací se proto jedná o můj vlastní překlad do anglického jazyka.

Druhým krokem bylo vybrat vhodné titulování Goldy Meirové. Ačkoliv se v diplomové práci objevují i příjmení Mabovyčová a Meyersonová, rozhodla jsem se používat její poslední příjmení, tedy Meirová, které si změnila před svým jmenováním do funkce ministerské předsedkyně a které používala až do své smrti. V diplomové práci se také objevuje pouhé oslovení Golda, které však není použito v žádném případě nijak neuctivě. Goldu Meirovou takto oslovovalo mnoho Židů, státníků i ostatních osob prakticky z celého světa. Golda Meirová byla zvyklá na toto oslovení a obvykle ho i vyžadovala. Proto jsem považovala za důležité používat i toto vlastně velmi intimní pojmenování.

Posledním krokem bylo zvážit osnovu práce a vhodnou strukturu, která by byla přehledná a jasně by rozlišovala různé etapy života Goldy Meirové a zároveň i zdůraznila, jak v které její životní etapě vystupuje do popředí její židovství. Diplomová práce je tedy rozdělena do čtyř kapitol, které mapují dětství a adolescenci Goldy Meirové, život v kibucu a budování si politického jména jak v Palestině, tak i v zahraničí, její politickou kariéru ve dvou ministerských křeslech (konkrétně jako ministryně práce a poté ministryně zahraničních věcí) a nakonec práce pohlédne do období její činnosti coby premiérky Státu Izrael.

Osobním životem Goldy Meirové jsem se v diplomové práci zabývala jen velmi okrajově a jen v těch okamžicích jejího života, kdy nějakým významným způsobem zasahoval do jejího života politického. Zajímat se o Goldu Meirovou – manželku, matku a přítelkyni, nebylo pro mou diplomovou práci podstatné.

Pro tuto diplomovou práci jsem využila i vlastní poznatky, učební materiály a poznámky z přednášek od začátku mého studia studia na UK HTF v humanitním oboru Judaistika - Filosofie až do současnosti. Díky tomu bylo snadnější rozlišovat a mapovat dějinné, židovské a osobní lidské faktory v životě Goldy Meirové.

1. Golda Meirová – židovská identita

*Hleď, na to jsem přišel, řekl Kazatel, když jsem porovnával jedno s druhým, abych se
dopídl smyslu, jež jsem stále hledal a nenalézal.*

Kazatel 7, 27 - 28

Golda Meirová, rodným jménem Mabovyčová, se narodila 3. května roku 1898 v židovské části Kyjeva v tehdejší carské Rusku. Dostala jméno po své babičce, velmi dominantní ženě, která si ještě ve svých čtyřidevadesáti letech dávala místo cukru do čaje sůl – vysvětlovala to tím, že je to připomínka hořkosti židovské diaspory.¹ Ostatně Goldina babička nebyla jedinou silnou osobností, kterou byla Golda ovlivněna a obdivovala ji. Její dědeček byl nezlomný člověk, kterého v jeho třinácti letech unesli do carské armády. Tam odmítl konvertovat ke křesťanství a jíst jídlo, které nebylo *košer*.²

Již zde, v raných počátcích jejího života, se ukrývá síla jejích židovských kořenů, které v pozdějších letech ovlivnily její budoucí dílo a působení v politických aktivitách. Golda Meirová patřila mezi generaci intelektuálů a politiků, kteří zakusili antisemitismus v každodenním životě, neboť v carské Rusku nebyly pogromy na Židech nic neobvyklého. Tyto zkušenosti a stresující zážitky, které byly vyvolány antisemitskými násilnostmi a skrýváním se před kozáky, formovaly Meirové celoživotní úsilí, jehož hlavní myšlenkou a přáním bylo zajistit Židům život v klidu a bezpečí.

1.1 Dějinné pozadí

V carské Rusku zažívali Židé jedno z největších bezpráví, neboť carský režim byl tím nejhorším ztělesněním aspektů autokracie. Ruský přístup k Židům, strašlivý ve své podstatě sám o sobě, patří mezi nejtemnější kapitoly moderních světových dějin.³

Je nutné si uvědomit, že carský režim pohlížel na Židy s nesmiřitelnou nenávistí. Ostatní autokracie si k Židům zachovávaly jiný postoj – chránily je, ale zato je často využívaly a vykořisťovaly.⁴ Naproti těmto autokraciím Rusko vždy zaujímalo naprosto

¹ POGREBIN, Letty Cottin. *Golda Meir*. In: *Jewish's womens archive* [online]. 20.5.2009 [cit. 29.11.2015]. Dostupné z: <http://jwa.org/encyclopedia/article/meir-golda>

² Tamtéž.

³ KLIER, John Doyle. *Russia Gathers Her Jews: The Origins of the "Jewish Question" in Russia; 1772–1825*. Illinois, University Press, 1986, str. 56.

⁴ Tamtéž.

odlišný postoj k Židům – přistupovalo k nim jako k nevítaným cizincům.⁵ Až do dělení Polska v letech 1772 – 1795 se Rusku víceméně úspěšně dařilo nepouštět Židy na své území. Po dělení Polska se ovšem Rusko muselo vypořádat s velkým nárůstem židovského obyvatelstva.⁶ Tím začaly pro Židy žijící na území carského Ruska těžké roky.

Rusové nejprve začali omezovat pohyb Židů po jejich území.⁷ Poté nesměli žít a ani pracovat ve vesnicích. V roce 1827 perzekuce ještě zesílila, když Mikuláš I. vydal „kantonální dekrety“, díky kterým židovští muži po dosažení určitého věku podléhali povinné vojenské službě. Chlapci byli umísťováni do kantonálních škol, kde byli násilně křtěni.⁸ Nebylo to však vše. Židovské knihy byly ničeny nebo cenzurovány. Židům bylo zakázáno nosit *kipu*. Během jednoho století se nahromadilo ohromné množství diskriminačních zákonů.⁹ Pouze za vlády cara Alexandra II. se židovská situace mírně zlepšila, když jim panovník poskytl určitá práva, ačkoliv i přesto byli stále striktně omezováni ve svých životech.¹⁰ Toto období ale nevydrželo dlouho, jelikož byl panovník zavražděn.¹¹ Po jeho smrti se ruská společnost opět zcela obrátila proti Židům a pokračovala v jejich nelítostném utlačování.¹²

Zvláštní, nejcitlivější a nejkrutější kapitolu ruského antisemitismu představují protižidovské pogromy páchané od 19. století.¹³ Jednalo se o nejtypičtější z projevů antisemitského násilí, který v Evropě před druhou světovou válkou neměl obdoby. Pogromy, které se odehrávaly v Rusku, svou brutalitou předčily všechny podobné projevy protižidovského násilí v tehdejší Evropě. Žid se stal obětí beránkem, na kterého mohla být svalena jakákoliv vina i zodpovědnost za ruské obtíže.

První příznaky protižidovských nálad byly spojeny spíše s náboženským charakterem, ostatně tak jak tomu bylo vždy. Ale 19. století dalo antisemitismu novou tvář.

⁵ KLIER, John Doyle. *Russia Gathers Her Jews: The Origins of the "Jewish Question" in Russia; 1772–1825*. Illinois, University Press, 1986, str. 56.

⁶ KLIER, John Doyle. *Russia Gathers Her Jews: The Origins of the "Jewish Question" in Russia; 1772–1825*. Illinois, University Press, 1986, str. 78.

⁷ ABRAMSON, Henry. *Troubled waters: The Origins of the 1881 anti - Jewish Pogroms in Russia, in Slavic Review, Vol. 52, No. 1*. St.Louis: Mosby, 1993, str. 172 - 175.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ VYDRA, Zbyněk. *Židovská otázka v carském Rusku, 188 - 1906. Vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, str. 22.

Židé byli ztotožňováni s kapitalismem, který ničil svou nastupující silou venkov. Pogromy propukly v době nestabilní ekonomické a politické situace v Rusku.¹⁴ Ruský jih, kde proběhla většina pogromů, trpěl neúrodou a nezaměstnaností. Právě tam se hladovějící a chudý lid vrhnul na Židy, protože je považoval za ty, kdo byli vinni za jeho neštěstí a chudobu.¹⁵ Během pogromů, které se postupem času staly pravidlem, byly ničeny židovské domy, ženy byly znásilňovány a mnoho Židů bylo zabito.¹⁶ Židé v této nenávistné antisemitské atmosféře plné násilí žili několik let. V období 1881 – 1914 v důsledku masivních pogromů došlo k emigračním vlnám Židů, kteří vycestovali z Ruska směrem na západ.¹⁷ Začaly tak migrace, které zapříčinily mnoho dalších dějinných událostí.

1.2 Antisemitismus: touha po bezpečnosti Židů

Pro Goldu Meirovou a její rodinu byl život v carském Rusku těžkým obdobím. „*Otec Goldy, Moše, se pokoušel vzdorovat nepříznivému osudu. Když se mu nedařilo jako truhláři v Pinsku, přestěhoval rodinu do Kyjeva, města tak antisemitského, že Židé potřebovali zvláštní povolení, aby se tam mohli usadit.*“¹⁸ Avšak ani tam se rodině nedařilo, otec Goldy byl naivním člověkem, který se lehce stal obětí podvodníků. V Kyjevě proto nacházel jen málo kupců pro svůj nábytek, a když už nějakého kupce našel, málokdy mu zaplatil.¹⁹ Takto se rodina Mabovyčových pomalu propadla do dluhů a chudoby.

Chudoba však pro rodinu Mabovyčových nebyla jediným problémem, který je sužoval den co den. Pogromy, jak již bylo zmíněno výše, a carské dekrety, nepříznivě ovlivňovaly život nejen Goldě a jejím blízkým, ale i ostatním židovským rodinám v tehdejší carském Rusku. „*Po pogromech se roztrhl pytel s antisemitskou legislativou, takzvanými květnovými zákony. Pogromy skutečně sloužily k ospravedlnění legislativy a argumentovalo se takto: útoky lůzy proti Židům, i když jsou samy o sobě politováníhodné, vyjadřují rozsah všeobecné nevole vůči této protispolečenské menšině, a proto musíme*

¹⁴ VYDRA, Zbyněk. *Židovská otázka v carském Rusku, 1881 - 1906. Vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, str. 24 – 25.

¹⁵ VYDRA, Zbyněk. *Židovská otázka v carském Rusku, 1881 - 1906. Vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, str. 91.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ VYDRA, Zbyněk. *Židovská otázka v carském Rusku, 1881 - 1906. Vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, str. 96.

¹⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 16.

¹⁹ Tamtéž.

činnost této menšiny omezit. Je samozřejmé, že to byla hlavně vláda, kdo podněcoval lůzu a schvaloval její počínání. Celkovým záměrem režimu bylo zvýšit svou klesající popularitu útokem na snadný cíl (...) Proto období třiceti let 1881 – 1911 bylo protkáno protizidovskými kroky: květnové zákony (1882), omezení přístupu Židů k profesím a zmenšení území Pásma²⁰ (1886 – 1889), vyhnání deseti tisíc Židů z Moskvy (1891), masová vyhnání z oblastí mimo Pásmo, řada hrozných pogromů, při nichž byli Židé nejen okrádáni, ale i zabíjeni.“²¹

Bohužel ani Kyjev nebyl klidným místem pro život. I zde docházelo k pogromům a silným antisemitským projevům. Na začátku února bylo objeveno v jedné kyjevské čtvrti bezvládné tělo nežidovského chlapce a krátce na to si vzalo život křesťanské děvče v židovské nemocnici. Není pochyb, že tyto události daly průchod tomu, aby se po Kyjevě začaly šířit domněnky o tom, že Židé jsou příčinnou všeho zlého v životě tamních obyvatel. Městské noviny (pojmenované Besarabec) tehdy tyto domněnky podporovaly, přiživovaly a mnohdy i velmi přibarvovaly.²² Tyto antisemitské nálady vyvrcholily 19. dubna 1903, kdy došlo k prvnímu pogromu 20. století.

„Oné Velikonoční neděle vypuklo násilí celkem neškodně, když parta výrostků dorážela na hrstku Židů, kteří se odvážili přecházet náměstí Čurlinského. Posléze se ovšem přidali i dospělí. (...)Odpoledne se více jak dva tucty gangů po dvaceti až třiceti mužích vydaly křivolakými uličkami staré židovské čtvrti, rozbíjely okna, kopaly do dveří a rabovaly obchůdky. Postupně vznikala dav (...) a výtržnosti sílily. Ovlivnění zvěstí o tom, že car Mikuláš II. povolil k třídením násilnostem na Židech, proudili z Královské školy a náboženských ústavů studenti a seminaristé třímající železné tyče a sekery.

Po dva dny probíhalo beztrestné vraždění, znásilňování a rabování. (...) Celkem zůstalo 49 mrtvých a 587 raněných. Přes 700 domů a 588 obchodů bylo zničeno. Dva tisíce rodin přišlo o střechu nad hlavou.

Toho roku dorazilo do Spojených států z východní Evropy 76 203 „hebrejských“ imigrantů a mezi nimi zbankrotovaný truhlář Moše Jicchak Mabovyč.“²³

²⁰ „Pásmo osídlení“ bylo území, které se sestávalo z pětadvaceti západních provincií táhnoucích se od Baltského k Černému moři. Svou konečnou podobu získalo v roce 1812. Mimo toto Pásmo nesměli Židé cestovat, a už vůbec ne mimo toto Pásmo žít – pokud neměli zvláštní povolení. STANISLAWSKI, Michael. *Tsar Nicholas I. and the Jews: The transformation of the Jewish Society in Russia 1825 - 1855*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1983, str. 68.

²¹ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 54.

²² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 13.

²³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 15.

Tyto hrůzy a události jim podobné ovlivňovaly Goldu Meirovou po dobu, kdy se svou rodinou (později již bez Goldina otce, který se v Americe snažil vydělat dostatek prostředků, aby zajistil lepší budoucnost svých blízkých ve Spojených státech) žila v Rusku. I ona sama zažila několik přímých střetnutí s antisemity, kteří provolávali nenávistná hesla. Už z této doby si Golda Meirová pamatuje, jak bezmocné časy to tehdy byly, když rodině nezbývalo nic jiného, než se zabeznit v domě a čekat, kdy dojde k dalšímu pogromu. „*K pogromu však nedošlo. Ovšem dodnes si pamatuji, jak jsem byla vyděšená a jak mě rozčílilo, že vše, co můj otec mohl udělat, aby mě ochránil, bylo sbít dohromady pár prken, zatímco jsme čekali, až přijdou chuligáni.*“²⁴

1.3 Vzor Goldy Meirové

Nebyly to však jen tyto nešťastné události, které Golda vnímala a které v její mysli vytvořily ideu o bezpečnosti pro Židy a napomohly tomu, aby se Goldina osobnost stala tak neústupnou a bojovnou. Jedním ze silných ovlivňujících faktorů byla Goldina starší sestra Šejna. Jak sama Golda Meirová píše: „*Šejna, ve skutečnosti, je součástí příběhu mého života.*“²⁵

Šejna, nejstarší ze sourozenců, byla tvrdohlavá dívka toužící po vzdělání. Goldu Meirovou seznámila s několika důležitými hodnotami, jako např. význam studia, a mnohokrát ji uštědřila několik přísných lekcí, které později definovaly život Goldy Meirové.²⁶

Goldina sestra už ve svých mladých letech odmítala tehdejší úděl ženy; chtěla chodit do školy a její myšlenky o osvobození sužovaly její rodinu pochybnostmi a strachem. „*Ve čtrnácti letech byla Šejna revolucionářská, seriózní, oddaný člen hnutí Dělnického sionismu a tak dvakrát nebezpečná v očích policie a podléhající trestu.*“²⁷ Jako první seznámila Goldu se sionismem, Theodorem Herzlem a myšlenkami o zkaženosti carského Ruska. „*Golda následovala Šejnu všude, domáhala se od ní lekcí ve čtení i v počtech (...)* Čím více se Golda dožadovala uznání, tím více jí ho Šejna upírala a tím

²⁴ KLAIDMAN, Stephen. *Golda Meir: She lived for Israel*. Washington Post, 8. 12. 1978. Citováno z: BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 16.

²⁵ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 21.

²⁶ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 83.

²⁷ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 22.

více se Golda snažila, aby dostála sestřiným měřítkům, což se stalo celoživotně opakovaným vzorcem.“²⁸

Mezi všemi pogromy, antisemitskými výroky a strastmi, které každodenně trápily rodinu, si našla Golda svůj idol, který chtěla následovat a od kterého, jako jediného, chtěla slyšet slůvko uznání, jelikož pouze od něj mělo smysl. „*Šejna, asketická perfekcionista a nejpřísnější vychovatelka, se stala hrdinkou Goldy.*“²⁹

1.4 Nezlomný sionismus

„*V moderní době, se svými divokými pogromy a vzestupem agresivního nacionalismu ve východní Evropě, migrovaly masy Židů na západ, zejména do Spojených států.*“³⁰ Mezi těmito migranty v roce 1906 byla i rodina Mabovyč, která se usídlila v Milwaukee.

Důsledkem emigrace Židů z východní Evropy byl vznik velké židovské komunity v Severní Americe.³¹ Spojené státy se staly domovem pro mnoho Židů, kteří zde pocítili, po dlouhých letech strádání, velkou úlevu a pro ně dříve nedosažitelný pocit svobody. V Americe Židé velmi záhy po emigraci zjistili, že jsou schopni se bez problémů přizpůsobit novému způsobu života a že zde nejsou omezováni tak jako dříve. Postavili zde obrovské množství synagog, ve kterých mohli praktikovat své náboženství, a začali budovat svůj nový domov.

Je třeba zdůraznit, že Amerika v této době byla významnou destinací pro všechny emigranty ze všech koutů Evropy. V Americe se jim naskýtal možnost, které v Evropě dosud nenacházeli. S nabývajícím pocitem klidu a bezpečí pak bylo úzce spjaté židovské sebeuvědomování, které doposud nebylo až tak možné realizovat. Přesto právě tehdy vzniká veliký rozpor. Tentokrát ne mezi dvěma různými náboženstvími, ale přímo uprostřed židovství. Tento rozpor je možné vidět skoro v celé první polovině dvacátého století mezi Židy usídlenými v Americe a mezi Židy v Evropě, kteří chtěli vybudovat samostatný židovský Stát Izrael, tedy vrátit se do Palestiny. Téměř do 40. – 50. let dvacátého století byli američtí Židé přesvědčeni, že není nutné zakládat svůj vlastní stát; ve Spojených státech se Židé měli dobře, mohli veřejně praktikovat své náboženství, nebyli

²⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 20.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ SAND, Shlomo. *The Invention of the Jewish People*. Vyd. 1. London: Verso, 2008, str. 136.

³¹ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 84.

nikým utlačování, tvořili kompaktní komunitu, budovali si stále větší vliv atd. Pro tyto Židy, nebyl požadavek na založení Státu Izrael tak důležitý a jednoznačný, na rozdíl od nároků a postojů Židů žijících ve východní Evropě. Ani jedna strana nechápala úmysly nebo potřeby té druhé.

Musíme se však na vše podívat jako na celek a uvědomit si, že to vše, i rozpor zmíněný výše, bylo důsledkem masivní emigrace Židů začínající v roce 1881. Jedním důsledkem bylo, že se američtí Židé postupem času stali velkou ekonomickou a politickou silou, která se později stala oporou pro celosvětové židovstvo. Dalším důsledkem byla idea sionismu, která byla urychlena právě masivním odchodem Židů z východní Evropy. Ruské pogromy přivedly Židy na různé otázky: je možné vybudovat pro Židy lepší domov, zajistit pro ně toleranci, svobodu a bezpečí, možnost praktikovat bez strachu své náboženství a vytvořit místo, kde by nebyli otroky, ale svými pány?

U Goldy Meirové můžeme ale již v počátcích jejího mládí a adolescentního věku vidět, že ačkoliv žila v Americe diametrálně odlišný život od doby, kdy jako malé dítě snášela antisemitské nálady a strach z pogromů, její názor na založení Státu Izrael byl zcela jasný. Byla silně ovlivněna sionistickými ideami, se kterými se seznámila již v rodném carském Rusku prostřednictvím sestry Šejny a od jejích přátel, zainteresovaných v politických aktivitách. Svou představu o zemi, která bude patřit pouze Židům, si tedy ve své duši nesla již od raného mládí. Její sny o budoucnosti Židů tedy nemohl změnit ani poklidný a bezpečný život ve Spojených státech. Již v mládí tedy měla v podstatě vytyčený směr svého budoucího snažení, který právě ve Spojených státech začal nabývat konkrétní tvary. Pomohl k tomu přístup ke vzdělání a možnost svobodně utvářet a hlásat své názory.

1.4.1 Utváření sionistického myšlení

V roce 1971 byla Golda Meirová požádána, aby navštívila svoji bývalou školu na Fourth Street a pronesla pro místní studenty řeč. Nic nebylo výstižnější a snadněji aplikovatelné i na období, kdy žila ve Spojených státech, než tento úryvek z jejího proslovu: *„Vskutku není tak důležité rozhodnout se, když jste mladí, co budete přesně dělat, až vyrostete. Mnohem více je důležitější rozhodnout se, jaký způsob života chcete žít. Jestliže budete upřímní sami k sobě a také upřímní ke svým přátelům a jestliže budete zapojeni do činů, které jsou dobré pro ostatní, pak se mi toto zdá naprosto dostatečné, a možná že to, čím budete, je pouze a jen záležitost náhody.“*³²

³² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str 34 - 35.

Pro Goldu Meirovou byl nový život ve Spojených státech zcela jiný než ten, který žila v carském Rusku. Rodina na tom nebyla finančně o moc lépe, ale Goldě se dostalo výsady, která ji byla v minulém domově odepřena – možnost chodit do školy. Namísto její sestry, která byla nucena pomáhat matce s obchodem.

Golda Meirová se příliš nevyjadřovala o tom, jak moc ji život v Americe ovlivnil, tudíž jak ovlivnil její budoucí činy. Avšak v tomto jejím životním období je možné vidět faktory, které byly pro Goldu Meirovou a její život důležité. Především to byly odlišné podmínky pro život a s tím spojené hlubší objevování sionismu.

Sama Golda Meirová se pouze jednou vyjádřila o životě ve Spojených státech ve spojitosti s tím, jak moc ji tato zkušenost ovlivnila a co pro ni Amerika znamenala: *„V Americe jsem se zbavila strachu, který jsem měla v Pinsku a Kyjevě. (...) Můj otec pracoval a byl členem odborů. (...) O Svátku práce řekl mé matce: „Dnes bude průvod. Když přijdeš na to a to nároží, uvidíš mě, jak pochoduji v průvodu.“ Matka nás vzala, abychom se podívaly na průvod, a zatímco jsme čekaly, až to začne, objevila se policie na koních a vyklízela cestu pro pochodující. Moje mladší sestra to nepochopila, a když zahlédla polici, začala se trást a křičet: “Kozáci! Kozáci!” Amerika, jak jsem ji poznala, byla místem, kde muž na koni chránil průvod pracujících, kdežto Rusko, jež jsem znala, bylo místem, kde muži na koních masakrovali Židy a mladé socialisty.“*³³

Amerika byla pro Židy místem, kde mohli pocítit bezpečí, kterého se jim na jiných místech světa nedostávalo, a odkrývala dosud nepoznané možnosti. Mnoho Židů, kteří přicházeli z Evropy, neumělo anglicky a mluvilo většinou mezi sebou jidiš. I to byl jeden z faktorů, díky kterému se odlišovali od jiných. *„Než dorazili, malé židovské společenství ve městě, které mluvilo německy a ovládalo textilní a obuvní výrobu, se ze všech sil vyhýbalo jakémukoli vybočování, jež by z nich dělalo cizorodý element. V synagogách pravidelně slavili Den děkuvzdání a ostentativně si připomínali Washingtonovy narozeniny.*

Když Hebrejská společnost pro pomoc imigrantům spolu s Agenturou pro zaměstnání židovských přistěhovalců začala směřovat ruské a polské imigranty z velkých měst východního pobřeží do centrálních oblastí Spojených států, etablované židovské rodiny pohlížely s nelibostí na to, že budou ztotožňováni se zpola negramotnými Rusy blábolícími jidiš. Když díky židovským imigrantům počet obyvatel Milwaukee vzrostl během jedné dekády z 2 559 v roce 1880 na více jak 10 000, starousedlíci se rozhodli

³³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 23.

napomoci jejich integraci do společnosti pořádáním kurzů šití, vaření, angličtiny a založením skautských oddílů pro chlapce i děvčata.“³⁴

Nejen díky pomoci druhých, ale i díky svému talentu, se Golda Meirová naučila poměrně rychle anglický jazyk a začala ve škole vynikat. Je třeba ale i poukázat na její mimoškolní činnosti, ve kterých je možné vidět její snahu a touhu postavit se za slabší. Ve svých jedenácti letech se svými přáteli organizovala sbírku pro „American Young Sisters' Society“. Tato sbírka byla uspořádána na podporu nákupu učebnic pro nemajetné spolužáky. Již v tak mladém věku byla schopna zajistit sál pro benefici a poprvé stanula před svými posluchači, aby pronesla improvizovanou řeč o údělu přistěhovaleckých dětí, kterým rodiče nemohli zajistit učebnice.³⁵

Pro Goldu Meirovou to však nebyla poslední akce, kterou uspořádala v Americe, kdy se dokázala postavit za práva druhého člověka. *„Jednoho dne ve škole hodil křesťanský chlapec penny na jednu z Goldiných kamarádek a řekl jí, aby ho zvedla. Když tak dívka učinila, vysmál se jí: „Špinavý Žid se ohne pro každý penny!“ Onoho večera pořádala Golda svou první demonstraci proti antisemitismu – před domem, kde bydlel onen chlapec.*“³⁶

Po úspěšném dokončení základní školy chtěla Golda Meirová pokračovat ve svém vzdělávání a stát se učitelkou. Její rodiče s ní ale měli jiné plány, do kterých její další vzdělávání nepatřilo. Osobnost Goldy Meirové byla však již v této době natolik silná, že si své plány nakonec prosadila. Rozpory ale mezi Goldou Meirovou a jejími rodiči neskončily. Golda Meirová před diktáty určujícími její budoucnost utekla do Denveru, místa kde tehdy žila její sestra Šejna se svým manželem.

Život v Denveru byl podobný tomu v Milwaukee. Golda chodila do školy, pomáhala v rodinném obchodě a v domácnosti. Nicméně o víkendech se dům, který se Goldě stal dočasným domovem, proměnil v místo plné mladých lidí – zejména diskutujících v jidiš hlavně o socialismu, hegelíanské filosofii, anarchismu a sionismu.³⁷

Během horlivých diskuzí Golda Meirová pečlivě naslouchala a postupně se seznamovala s novými pojmy, názory a filosofickými myšlenkami. Byla schopná vyslyšet jakékoliv ideje o svobodě pro Židy, kde by mohli mít svůj domov a jak je možné židovské útrapy nejlépe vyřešit. Golda Meirová však měla svůj názor a spoléhala na svojí intuici.

³⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 22.

³⁵ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 38.

³⁶ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 25.

³⁷ SYRKIN, MARIE. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 32.

Neviděla žádný smysl v anarchistické vizi společnosti, která byla bez centrální vlády. Nesrozumitelná a složitá byla pro ni Hegelova filosofie a Schopenhauer byl pro ni příliš pesimistický. Nejblíže jí snad názorově a povahou byla Emma Goldmannová.³⁸ Pro Goldu Meirovou byla však Emma Goldmannová až moc soustředěna na Ameriku, kladla důraz na antikoncepci a mzdy. Zde se ukázala Goldina dřívější zkušenost, díky které hlavně myslela na své židovské bratry a sestry, kteří byli masakrováni ve východní Evropě.³⁹ Bylo pro ni podstatné zajistit jim bezpečný nový domov. Není pochyb a je jasně vidět, že již ve svých šestnácti letech byla Golda Meirová úzce zaměřená nacionalistka.

Golda Meirová byla toho názoru, že Židé potřebují svoji zem, ve které budou svobodní a nezávislí, a tímto místem se mohla stát jediné Palestina.⁴⁰ Jediná proklamovaná myšlenka, která pro ni byla přístupná a zapadala do jejího názoru, byla myšlenka sionismu. V Denveru u své sestry slyšela o několika sionistických hnutích, ji ale nejvíce přitahoval socialistický sionismus Aharon Davida Gordona.⁴¹ Socialistický sionismus byl pro Goldu Meirovou ten pravý, byl rovnostářský a zahrnoval židovskou hrdost. Golda Meirová ve své autobiografii píše, že si přesně nepamatuje, který člověk ji seznámil s Gordonovou osobností, ale byla jím zcela fascinována. Velmi se jí líbila myšlenka, že Palestinu si Židé získají zpět prací a obděláváním půdy a zároveň se bude ve společnosti prohlubovat úcta k bratrství mezi lidmi, že se tak budou podílet na činnosti, která dokáže spojit a sjednotit národ, jenž byl vykořeněn a rozptýlen do všech světových stran.⁴²

Ohromena touto ideou, se Golda Meirová rozhodla, že i ona vycestuje do Palestiny a bude prací vydobývat židovskou zem. V té době však toto své rozhodnutí nemohla uskutečnit, alespoň tedy ve svém volném čase vybírala peníze na nákup země, které shromažďovala do kasičky Židovského národního fondu.⁴³

³⁸ Emma Goldmannová (21. června 1869 – 14. Května 1940) byla americká anarchistka a mírová aktivistka židovského původu. Prosazovala názor každého jedince na sebeurčení a propagovala svobodu projevu. TOMEK, Václav; SLAČÁLEK, Ondřej. *Anarchismus: svoboda proti moci*. Praha: Vyšehrad, 2006, str. 381 - 404.

³⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 28.

⁴⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 47.

⁴¹ Aharon David Gordon se narodil 1856 v Rusku. Byl intelektuálem a majitelem farmy. V roce 1903 odcestoval do Palestiny, kde začal obdělávat půdu. Byl toho názoru, že obděláváním půdy se Židé oprostí od staletí příživnictví, jež na ně bylo uvaleno. Stal se inspirací pro socialistický sionismus. Zemřel v roce 1922. NAOR, Mordecai. *The 20th Century in Eretz Israel*. Kolín nad Rýnem: Könnemann, 1998, str. 26.

⁴² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 47.

⁴³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 48.

Postupem času se stala nedílnou součástí schůzek mladých židovských intelektuálů. Začala více navštěvovat různé přednášky a cítila se poprvé ve svém životě svobodně.⁴⁴ S nabývajícím pocitem svobody se však Golda Meirová stále více a více bouřila i proti své sestře Šejně a se svojí zarputilostí, poháněnou získanou nezávislostí, se jednoho dne rozhodla odejít z domu. Věděla však, že zpět za rodiči do Milwaukee se vrátit nemůže. Její otec byl tehdy neoblomný a nedovolil, aby se její jméno vyřklo v domě, natožpak aby Golda překročila jeho práh. Díky nedostatku peněz a vědomí, že nemá potřebné finanční prostředky ke studiu, se Golda Meirová rozhodla opustit školu a pronajmout si byt.⁴⁵ Je otázkou, zda v tom, že se nevrátila domů nebo se omluvila své sestře Šejně a raději se rozhodla opustit svůj sen stát se učitelkou a poprvé v životě se zkusit postarat sama o sebe, hrála roli její v dospělosti známá tvrdohlavost a neochota dělat jakékoliv kompromisy.

Osamocená Golda Meirová byla postavena před první zkoušku ve svém životě – postarat se sama o sebe. Našla si podřadnou práci a bydlela v malém bytě. V na první pohled v tvrdších časech, než které dosud v Americe zažila, se Goldě Meirové začal otevírat jiný svět. Poznala Morrisa Meyersona, svého budoucího manžela. Morris Meyerson byl tichý muž, na kterého Golda vzpomíná jako na někoho, kdo „*nikdy nezvýšil svůj hlas, ani při těch nejbouřlivějších nočních debatách.*“⁴⁶ Měl zájem o zcela jiné věci než Golda Meirová, ale je jasné, že do jejího života vnesl kus rozvahy a klidu.

Během doby, kdy Golda Meirová žila sama v Denveru, ji po dvou letech poslal její otec dopis s prosbou, ať se vrátí domů.⁴⁷ „*Bylo to poprvé, co se jí Moše ozval (...) a ona dobře věděla, jak se musel přemáhat, aby se jí doprošoval. A právě tak si uvědomovala, jak jí její pouť do Denveru přišla draho. (...) Místo toho, aby studovala, pracovala v obchodním domě. Otec ji sliboval, že spolu s matkou podpoří její rozhodnutí navštěvovat školu a stát se učitelkou – pokud se ovšem vrátí.*“⁴⁸ Goldě Meirové se v jejích sedmnácti letech podařilo svou neústupností přemoci vlastní rodiče a prosadit si svůj názor.

Po svém návratu do Milwaukee pokračovala Golda tam, kde skončila. Vrátila se zpět k myšlenkám o trpících Židech ve východní Evropě. Spolu s otcem se rozhodla pro

⁴⁴ HITZEROTH, Deborah. *The Importance of Golda Meir*. Vyd. 1. San Diego: Lucent Books, 1961, str. 31.

⁴⁵ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 48.

⁴⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 49.

⁴⁷ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 53.

⁴⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 31.

humanitární práci; chodili od domu k domu a vybírali peníze pro židovské uprchlíky.⁴⁹ Stále více se zapojovala do činností na obranu Židů a stále více si kladla otázku, kdy si konečně Židé nenechají vše líbit.⁵⁰

V Goldě se opět probudil její socialistický sionismus a vzpomínka na Aharona Davida Gordona. V Milwaukee potkala Golda Meirová členy hnutí *Poalej Cion* (Dělníci Sionu), což byli socialističtí sionisté, kteří spíše jen diskutovali o tom, jak by měly kolektivní farmy v Palestině vypadat, než aby se snažili své představy proměnit ve skutečnost.⁵¹ Ačkoliv Golda pracovala v knihovně a učila děti imigrantů, v Americe neviděla pro Židy žádnou budoucnost. Pro Goldu Meirovou byla jediná možná budoucnost v Palestině. Pokud se tedy chtěla odlišit od ostatních socialistických sionistů, kteří se báli přesídlení, musela udělat zásadní krok; rozhodla se vydat do Palestiny a prací tam vybudovat domov pro Židy.⁵²

Sionismus se stával Goldinou nedílnou součástí jejího života, jak sama napsala: „*Pomalu začal sionismus naplňovat mou mysl a život. Absolutně jsem věřila, že já, jako Žid, patřím do Palestiny.*“⁵³ Poté, co ji socialističtí sionisté požádali, aby se připojila k výkonnému výboru *Poalej Cion* (Dělníci Sionu), začala Golda Meirová organizovat sbírky na podporu osadníků v Palestině.⁵⁴ Za krátký čas začala více cestovat. I při těchto cestách organizovala sbírky a získávala sponzory. Čím více se blížila k uskutečnění svých plánů, tím byla radikálnější – rozhodla se ukončit studium. Když do Milwaukee přijel Morris Meyerson a rozhodl se po několikaměsíčním Goldině přesvědčování odjet s ní do Palestiny, nestála jí už žádná překážka v cestě.⁵⁵ Golda Meirová byla připravena na svoji další životní etapu, po které několik let toužila – vybudovat nový domov pro Židy a zajistit jim bezpečí.

Je důležité zde zmínit, že i přes svou nekompromisní a tvrdou povahu by Golda Meirová velmi těžko mohla získat vzdělání a rozšířit své znalosti o sionismu, kdyby zůstala s rodinou žít ve východní Evropě. Zejména díky svobodnému životu v Americe, si

⁴⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 54 - 55.

⁵⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 33.

⁵¹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 59.

⁵² SYRKIN, MARIE. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 42.

⁵³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 58.

⁵⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 34.

⁵⁵ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 87.

mohla Golda Meirová naplno rozvinout svůj názor na to, kam by měly směřovat její myšlenky a snahy, kam by chtěla patřit. A protože byla Židovka, jejím snem bylo, stejně jako u většiny ostatních Židů, ukončit život v diaspoře a vrátit se tam, odkud se rozešli do celého světa. Stejně tak jako Golda Meirová svojí povahou ovlivnila lidi kolem sebe a byla důležitou osobností ve Spojených státech, která svou činností napomohla sionistickému hnutí a stala se důležitou „hybatelkou“ židovských i celosvětových dějin, tak i dějiny a události v nich obsažené zřetelně formovaly její život, její myšlenky a s tím související smýšlení. Nebýt hrůz pogromů v carském Rusku a klidu a bezpečí ve Spojených státech amerických, dvou tak diametrálně odlišných způsobů života, sotva by se její touha po vytvoření samostatného židovského státu projevovala s takovou razancí a nasazením. Strach v carském Rusku tuto touhu nastartoval, poklidný život v Americe, hlavně svoboda slova a shromažďování, pomohl myšlenkám vykrystalizovat a rozvinout je.

2. Golda Meirová – sionistický socialismus

Dlouhým čekáním zemdlová srdce, kdežto splněná touha je stromem života.

Příslaví 3, 1 – 9

Po roce 1904 došlo v carském Rusku k mnoha tragickým pogromům, jejichž důsledkem byla druhá *alija*. Díky těmto událostem přišlo do Palestiny přes čtyřicet tisíc přistěhovalců. Někteří z těchto imigrantů založili v roce 1909 nové předměstí Jaffy, ze kterého se později stalo velkoměsto – Tel Aviv. Ve stejném roce noví osadníci, kterými byli většinou mladí lidé, založili první *kibuc* v Deganii jižně od Galilejského jezera. *Kibucim* byly hlavním typem zemědělských sdružení, které sionisté propagovali a financovali. Členství v *kibucim* bylo dobrovolné a jejich počet nakonec přesáhl přes dvě stě.⁵⁶

S nárůstem *kibucim* a vybudováním základních principů zcela nového domova, kde si lidé našli svou obživu, vzrostl i problém, jak tyto nové kolonie chránit před cizí hrozbou, zejména před Araby. Mladí Židé z druhé *aliji*, kteří byli v Rusku členy ozbrojené sebeobrany proti pogromům, založili v roce 1909 svaz *Hašomer hacajir* (Mladý hlídač).⁵⁷ Tito Hlídači měli za úkol chránit *kibuc* a starat se o bezpečí lidí. V *kibucu* lidé těžce pracovali a výdělek z jejich činnosti byl využit na zaplacení jídla a základních sociálních a zdravotních služeb, zbytek peněz se poté opět vrátil *kibucu*.⁵⁸

2.1 Neoblomnost a tvrdost

Golda Meirová přijela společně se svým manželem a přáteli do Tel Avivu 14. července 1921. Každý z nich byl ovlivněn sionistickými náborovými letáky, které slibovaly pokojnou rozkvétající zem. Málokterý z nich však byl připraven na podmínky, které je čekaly v novém domově. Pro Goldu Meirovou byl ale Tel Aviv pouze dočasným přechodným bodem, odrazovým můstkem, který měl vést k jejímu životu v *kibucu*.⁵⁹ Její

⁵⁶ NAOR, Mordecai. *The 20th Century in Eretz Israel*. Kolín nad Rýnem: Könnemann, 1998, str. 52.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 115.

manžel a přátelé si našli práci v Tel Avivu, ona však odmítla práci, která jí byla nabídnuta: „*Přišla jsem, abych zde pracovala. Ne abych učila angličtinu.*“⁶⁰

Kibuc znamenal pro Goldu Meirovou jádro židovského státu a jeho mentalita byla pro Goldu velmi důležitá a jí blízká. Sama Golda Meirová řekla: „*Pro mne je kibuc ideální formou lidské společnosti. Neříkám, že každý v kibucu je anděl a neříkám, že zde nejsou občas lidé složité povahy, ale tato společnost je ideální společností, ve které můžeš sdílet vše. Jsi součástí skupiny, kde není místo pro soutěž nebo vykořisťování. Lidská bytost se podílí na životě ve společnosti a není akceptovaná a souzená podle toho, jaký druh práce vykonává, ale podle toho, že je lidskou bytostí.*“⁶¹

Golda Meirová si představovala, jak v *kibucu* buduje židovský socialismus a obděláváním půdy vydobývá zem. Proto svůj zájem soustředila na to, aby se spolu s manželem Morrisem dostali do jednoho z *kibucim*. Na severu Izraele si vybrala *kibuc* Merchavia a mezitím, co čekala, až dvaatřicet členů bude hlasovat o jejich přijetí do osady, rozhodla se prozatím doučovat děti angličtinu a sama si zlepšit své znalosti hebrejštiny.⁶²

Kibuc Merchavia, který si Golda Meirová zvolila za místo, kde chce prací vybudovat domov pro Židy, se nacházel v oblasti Jizre'elského údolí. Osada byla obehnaná betonovou zdí se střílnami, uvnitř stály zchátralé domy, společná kuchyň a latrína. „*V Merchavii se pěstovalo ovoce a zelenina; nadojilo se dost mléka nejen k pokrytí vlastní potřeby, ale mohlo se i prodávat v okolních vesnicích a distributorům v Haifě. Kibucníci měli také pravidelný příjem z výsadby stromů, kterou podporoval již Židovský národní fond, založený v roce 1901 na pátém sionistickém sjezdu, za účelem koupě země pro židovské osadníky a její zušlechťování. Pozemky Merchavie však byly spíše mokřinou než obdělávatelnou půdou a navíc byly posety kamením.*“⁶³

Golda Meirová si tvrdě stála za tím, co chtěla a viděla slabost těch, kteří se rozhodli odejít z Palestiny a zalekli se nebo nevydrželi místní podmínky.⁶⁴ V jednom dopise svému příteli napsala: „*Nevíme, jak to dopadne, ale je jisté, že cesta je jen jedna. Kdo si říká sionista a jeho duše nenalézá útěchu v exilu, nezbyvá mu, než aby emigroval do Izraele. Pochopitelně, není to Amerika a člověk může ekonomicky dost strádat. Může zde dokonce*

⁶⁰ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 115.

⁶¹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 123.

⁶² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 44.

⁶³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 45.

⁶⁴ SYRKIN, MARIE. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 74.

dojít k dalším pogromům. Ovšem kdo chce vlastní zemi a chce ji celým srdcem, musí se na tohle připravit.“⁶⁵

Zde jsou patrné minulé zkušenosti Goldy Meirové s pogromy, které zažila v carském Rusku. Díky tomu, že poznala na vlastní kůži pronásledování Židů, byla připravena této možnosti čelit i zde v Palestině, v místě které bylo jejím snem. Chyběla jí však empatie s imigranty, kteří se obávali toho, že i v této zemi jim může hrozit nebezpečí a kteří se báli ztratit svůj životní komfort, který měli například ve Spojených státech. Pro Goldu Meirovou nebyly těžké životní podmínky v Merchavii podstatné. Zažila ve svém životě strach z pogromů i úlevu a klid při pobytu v Americe, ale její sen o vybudování státu pro všechny Židy byl pro ni tak důležitý a určující, že si nepřipouštěla při jeho budování žádné osobní obtíže. Co je strach z pogromů a neúrodná půda proti domovu, který jednou v těchto podmínkách vznikne.

Nebyla to však jen minulost, která se projevila v jednání Goldy Meirové. Po hlasování členů *kibucu* o přijetí nových osadníků bylo rozhodnuto, že Goldu Meirovou a jejího manžela do *kibucu* nepřijmou. V této chvíli se povaha Goldy Meirové opět projevila – zarputile odmítla jejich „ne“ a vytrvale a nebojácně šla za svým cílem.

Členové *kibucu* byli stejně tak dogmatictí jako Golda Meirová. Přistěhovalci z druhé *aliji*, kteří založili první *kibucim*, patřili mezi ty nejpohrdavější. Byli to *chalucim*⁶⁶ a považovali se za vyvolené a nejoddanější, byli fyzicky a psychicky zdatní – proto byli vhodní pro založení *kibucim* a obdělávání půdy, která byla mnohdy velmi nevyhovující pro zúrodnění. Zřejmě pro svou tvrdou a nekompromisní povahu se Golda Meirová po jejich odmítnutí ještě více pustila do snahy stát se s manželem právoplatnými členy. Jejich přijetí však nebylo jednoduché a v očích *chalucim* Golda a Morris nebyli vhodnými lidmi, kteří by se mohli do *kibucu* přidat. *Chalucim* v nich viděli pouhé Američany, kteří, jak pro ně bylo známo, byli spíše individualisté než někdo, kdo by se mohl zapojit do kolektivního způsobu života.

V jednání Goldy Meirové opět vyvstala minulost. Objevila se znovu touha po přežití v nepříznivých podmínkách a lepším životě, touha jít si za svými sny a snaha zajistit bezpečnost a nový domov pro Židy. Možná že to byla doba, kdy nemohla říct sama za sebe „ne“ a postavit se proti antisemitským projevům nebo doba, kdy prožila bezmocnost ve snaze se ochránit před útoky, možná že to vše se promítlo do její povahy a do okamžiku,

⁶⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 44.

⁶⁶ Židovská sionistická mládežnická organizace 1. poloviny 20. století. NAOR, Mordecai. *The 20th Century in Eretz Israel*. Kolín nad Rýnem: Könnemann, 1998, str. 53.

kdy pocítila, že ono mocné „ne“ může vyslovit a skutečně tím něco změnit. Je zde ale zřejmé, že čím větší a důraznější bylo odmítnutí ze strany členů *kibucu*, tím více byla Golda Meirová zapálenější pro věc a tím více chtěla prosadit svou.

Golda Meirová byla v záležitosti o jejich přijmutí do *kibucu* neoblomná. Její vytrvalost sklidila úspěch až při třetím hlasování, kdy členové *kibucu* podleli jejímu nátlaku a dali Goldě Meirové a jejímu manželovi měsíc na to, aby ostatním členům dokázali, že jsou pro život v *kibucu* vhodnými kandidáty.⁶⁷

2.1.1 Vlastní rodina

Po udělení zkušebního měsíčního členství do *kibucu* Merchavia, se Golda a Morris Meirovi nastěhovali do strohé místnosti a začali žít svůj nový život. Byla jim přidělena podobná práce jako ostatním plnohodnotným členům. Morris od rána vykopával na poli balvany a Golda byla pověřena sběrem mandlí.⁶⁸ Oba čekali tvrdou práci, ale zvláště Golda dokázala obětovat hodně, aby přesvědčila ostatní, že do *kibucu* patří. Ona sama vzpomíná na práci v *kibucu* takto: „*Nikdy nezapomenu na první den, kdy jsem začala pracovat. Když jsem se večer vrátila do pokoje, mohla jsem sotva pohnout prstem, natožpak celým tělem. Věděla jsem ale, že nepřijdu-li na večeri, všichni si ze mne budou utahovat. „Neříkali jsme to? Americká děvčata!“*“.⁶⁹

Avšak nebyla to jen hrdost, která Goldu Meirovou nutila i přes fyzickou únavu přijít každý večer na společnou večeři a ukázat, že je vhodným kandidátem pro *kibuc*. Goldu Meirovou lákaly i rozhovory, které provázely každou večeři. Mluvílo se o sionismu, politice, socialismu a práci. Na závěr se vždy zazpívala píseň a zatancovala se *hora*.⁷⁰ Zde byla Golda ve svém živlu stejně jako kdysi v Denveru u své sestry, kde se v ní formoval její názor a pohled na sionismus při večerních debatách mladistvých intelektuálů.⁷¹ Pro jejího manžela Morrisa však společné večeře a debaty o politických záležitostech nebyly tou pravou zábavou a brzy ho ostatní členové *kibucu* začali označovat za asociála. Když ale svoji nechuť pro společné večeře překonal a objevil se na večeři spolu s Goldou,

⁶⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 45.

⁶⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 88.

⁶⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 88 - 89.

⁷⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 46.

⁷¹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 88.

ostatním členům *kibucu* se nelíbilo, že k sobě příliš lnou.⁷² Bez Goldy ale pro Morrisa nebylo možné do jídelny vstoupit, ona tam totiž byla pokaždé – nikdy si nenechala ujít jediný večer.⁷³ Pro Goldu a Morrisa nebylo tedy začlenění mezi ostatní lidi v *kibucu* vůbec snadné a bylo mnohdy těžké zachovat se tak, aby členům *kibucu* dokázali, že jsou vhodnými kandidáty k zařazení mezi ně.

Ještě předtím, než se Golda Meirová stala právoplatnou členkou, začala díky své panovačné povaze moralizovat, prosazovat svoji vlastní vůli a snažit se měnit každodenní rutinu v *kibucu*. Mnoho žen z *kibucu* bylo proti práci v kuchyni, raději šly obdělávat půdu, než aby stály „u plotny“ a vařily.⁷⁴ „Proč,“ ptala se jich Golda, „*máte tuto práci za degradující? Proč se vám zdá lepší pracovat v kravíně a krmit krávy, než v kuchyni připravit jídlo pro soudruhy?*“⁷⁵

U moralizování však Golda Meirová neskončila. Začala přeorganizovávat kuchyň a měnit jídlo, které se podávalo. Čerstvé a spíše studenější pokrmy nahradila ovesnou kaší, která byla vhodnější a výživnější pro členy, kteří přišli v zimních dnech promrzlí z celodenní práce. Ostatní členové tyto činy spíše brali jako další americké nápady a Golda vlastně jen dál rozvířila nevoli ze strany ostatních žen vůči ní.⁷⁶

V prvních židovských osadách nebylo s ženami zacházeno jako s rovnoprávnými a muži omezovali jejich vstup do *kibucu* s tím, že nejsou dostatečně produktivní. Pokud žena v *kibucu* žila a byla jeho členem, byla víceméně odsouzena být služkou. Ženy v té době pocítovaly ponížení a lhostejnost, proto se mnohé z nich začaly vyhýbat kuchyni a rozhodly se bojovat za právo orat a pracovat na poli.⁷⁷

Golda Meirová nikdy příliš nesympatizovala s hnutím za práva žen a z jejího jednání se zdá, že si buď nebyla vědoma toho, jak citlivé je toto téma ohledně postavení ženy v *kibucu* nebo byla jen lhostejná k dlouhému boji, který ženy vedly za svá práva.

Po měsíci jejich zkušebního členství byli Golda a Morris Meirovi přijati do *kibucu* i přes nesouhlas některých členů. Tento nesouhlas byl však mířen proti Goldě.⁷⁸ Paradoxně byl Morris přijat bez jakéhokoliv problému, i přes svoji uzavřenost, která mohla být

⁷² MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 123.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 90.

⁷⁵ MORRIS, Terry. *Shalom, Golda*. Vyd. 1. New York: Hawthorn Books, inc., 1971, str. 50.

⁷⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 89.

⁷⁷ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 88.

⁷⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 47.

příčinou toho, že si ostatní členové *kibucu* mohli myslet, že se Morris do jejich společnosti nehodí. Naopak Golda se svým nekompromisním pohledem na věc a inovátorskou povahou, která chtěla změnit vše, byla některými členy viděna jako problém, který by se mohl stát později větším, než se z počátku zdálo.⁷⁹ Zdá se, že se Golda se svojí povahou do *kibucu* nehodila.

Kibuc měl své jasné poslání a jeho členové byli ochotni pracovat i přes spoustu potu a sedřených rukou. V *kibucu* nebylo příliš místa pro inovaci v zaběhlé práci a pro vznešené proslovy, které se mohly někdy zdát v očích členů *kibucu* více uzurpátorské a diktátorské, než nápomocné. Se svojí vybočující povahou a přístupem se však Golda Meirová hodila členům *kibucu* tím, že byla ochotná jezdit na sjezdy kibucníků v Deganii a reprezentovat tak Merchavii.

„Degania byla mateřskou lodí socialistického sionismu. Pojem kolektivního vlastnictví se stal skutečností – žádné peníze, mzdy, soukromé vlastnictví či námezdní dělníci. Sjezd zaplavily vůdčí postavy druhé aliji, Goldiny sionistické idoly – David Ben Gurion, generální tajemník nového Histadrutu, odborového svazu; Levi Eškol, předák Deganie Bét, odnože Deganie; Berl Katznelson, král-filosof tohoto hnutí a strategický génus za novou stranu pracujících, Achdut HaAvoda; David Remez, jeden z Katznelsonovských vyvolenců, spoluautor Deklarace nezávislosti.

Byly to opojné dny, kdy jišuv, židovské společenství v Palestině, kladlo základy židovského nezávislého národa. Ačkoli je od ustavení vlastního státu dělila ještě celá desetiletí, muži jako Ben Gurion a Katznelson spolu již zápasili o vládu nad současným děním v jišuvu a o uspořádání budoucího národa.“⁸⁰

Golda Meirová se po prvním sjezdu, kterého se zúčastnila, konečně začala cítit tak, jak chtěla žít, když poprvé přijela do Palestiny, a zahlédla něco, co ji mohlo přiblížit se více k tomu, po čem dlouho toužila. Zřejmě to byl také důvod, proč se dobrovolně přihlásila k účasti na dalším sjezdu, tentokrát šlo o *Moecet HaPoalot*, Radu pracujících žen, kde měla opět reprezentovat Merchavii. *„Rada byla založena před deseti lety, aby vytvářela nové přístupy k zaměstnání žen, hlídání dětí a školení dělnic pro stavebnictví a zemědělství. Po první světové válce se ukázalo, že ničeho významného nedosáhly. Rozzuřená trvajícím odporem vůči rovnoprávnosti žen, Ada Maimonová, aktivistka Rady, se rozhodla zasadit se o svou věc na ustavující schůzi Histadrutu, nové dělnické organizaci založené Ben Gurionem. Veřejně požadovala, aby se její ženská organizace směla spojit*

⁷⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 47.

⁸⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 48.

s Histadrutem a byla reprezentována v jeho výkonných orgánech. Hrozila, že jestliže to Ben Gurion odmítne, předloží Rada vlastní seznam kandidátů pro příští volby Histadrutu.“⁸¹

Histadrut⁸² byl v této době spíše křehkou aliancí tuctu soupeřících ideologií a mocenských bloků, než silným spolkem, ve který se postupně přeměnil v pozdějších letech. Židovskému dělnictvu vládl jen s vypětím všech sil. Kdyby Maimonová své výhrůžky splnila, povzbudila by další zájmové skupiny (od ortodoxních až po přistěhovalce z Jemenu), aby následovaly jejího příkladu, což by podemílalo vedení strany. Ben Gurion tedy její požadavky akceptoval, jelikož se domníval, že tyto ženy bude snazší držet na uzdě, začlení-li je do struktur strany.⁸³ Ženy v Radě se otevřeně bouřily, požadující nezávislou organizaci, jež by byla smělym hlasem za zájmy pracujících žen. Jen ty ženy, které mezi nimi byly nové, se spokojily s tím, aby se Rada stala pomocným ženským sborem, jak si to představoval Ben Gurion. Ostatní ženy však byly více emancipované a nechtěly se spokojit jen s rolí kuchařky a chůvy.⁸⁴

To, jak tyto věci viděla Golda Meirová, dala jasně a zřetelně najevo během druhého sjezdu Histadrutu, který se konal v Haifě roku 1923. Na tomto sjezdu řekla: „*Skutečnost, že jsme nuceni vytvořit zvláštní organizaci, jež by se starala o záležitosti pracovníků, je smutná a trapná. Cílem by mělo být, aby se rada stala nepotřebnou.*“⁸⁵ Pro členky Rady bylo nepřipustné, aby něco takového slyšely z úst delegátky. Naopak Ben Guriona, Remeze a Katznelsona její myšlenka nadchla.⁸⁶ Je namístě položit si zde otázku, zda otevřená kritika z úst Goldy Meirové byla myšlena opravdu nebo z větší části proto, aby se více mohla přiblížit svým ideálům a spolupracovat s těmi, o nichž snila již v začátcích svých sionistických aktivit. V každém případě zde Golda Meirová učinila významný krok na cestě ke spolupráci se svými idoly.

Golda Meirová se v této době opět více věnovala cestování, podobně jako v době, když žila v Americe. Setkala se znovu s protesty proti svým aktivitám, tentokrát nejen ze strany členů kibucu Merchavia, ale i ze strany jejího manžela Morrisa. Více začal upadat

⁸¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 48.

⁸² Histadrut byl založen roku 1920 v Haifě jako židovský odborový svaz, jehož cílem bylo „zajištění práce, družstevního zásobování, učňovského školení a vzdělání“. GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 668.

⁸³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 49.

⁸⁴ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 145.

⁸⁵ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 96.

⁸⁶ Tamtéž.

do depresí a často býval nemocný.⁸⁷ Navíc oba toužili po vlastním dítěti, Morris však měl jedinou podmínku – odejít z *kibucu*.⁸⁸ Golda Meirová, málokdy ochotna učinit jakýkoliv kompromis, který by překazil její plány pro vybudování bezpečného státu pro Židy, najednou byla svolná udělat krok zpět a opustit *kibuc* v Merchavii.

Proč Golda Meirová učinila toto velké rozhodnutí? Byla to náhlá touha po dítěti? Založení rodiny je jedním ze základních principů v životě Žida a je již zaznamenán v Tanachu citátem: „*Plodte a množte se*“. Otázkou však je, zda tento základní židovský princip mohl natolik ovlivnit rozhodnutí Goldy Meirové. Dalším možným faktorem je, že její manžel se pro ni velmi obětoval a prakticky nikdy ji nestál v cestě za jejím snem; je tedy možné, že i proto byla ochotná ustoupit a *kibuc* po třech letech opustit. Jak sama řekla: „*Pro něj jsem podstoupila tu největší oběť svého života. Kibuc jsem milovala nade všechno. Měla jsem tam ráda všechno – manuální práci, společenský život a nepřítomnost materialismu. On to však nemohl unést – ani fyzicky ani duševně.*“⁸⁹ Je možné, že Goldu Meirovou v této době zasáhl pocit viny, který pocítila vůči svému manželovi a jeho velké oběti. V každém případě ji ale odchod z *kibucu* nezbavil její pevné víry v zemi zaslíbenou, která v ní byla silně zakořeněna podobně jako snad u všech Židů.

2.2 Nepotlačitelný sionismus

Poté co Golda Meirová se svým manželem opustili po třech letech Merchavii, usídlili se v Jeruzalémě. Krátce na to se jim narodilo první dítě, syn Menachem. Pro Goldu Meirovou to však nebylo zcela nejšťastnější období jejího života. Se svým manželem se zmítala v chudobě a sotva kdy měli na zaplacení nájmu, natož pak potravin.⁹⁰ „*V Jeruzalémě jsem byla něco jako vězeň. Snažila jsem se vypořádat s účty, které jsme nemohli zaplatit, snažila jsem se, aby se nám nerozpadly boty, protože jsem neměli na zaplacení nového páru a bála jsem se doby, kdy mé dítě onemocní a já budu muset sehnat peníze na léčbu.*“⁹¹ Je jasné i z dalších slov Goldy Meirové, že život v Jeruzalémě byl pro ni neuspokojivým a velkým krokem zpět: „*Místo, abych aktivně budovala židovskou vlast a tvrdě na tom pracovala, byla jsem zavřená v maličkém bytě.*“⁹²

⁸⁷ MORRIS, Terry. *Shalom, Golda*. Vyd. 1. New York: Hawthorn Books, inc., 1971, str. 56.

⁸⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 97.

⁸⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 97.

⁹⁰ MORRIS, Terry. *Shalom, Golda*. Vyd. 1. New York: Hawthorn Books, inc., 1971, str. 59.

⁹¹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 102.

⁹² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 100.

Goldě Meirové chyběl společenský život a politická aktivita v něm. Proto skoro každý víkend jezdila do Tel Avivu, kde sionistický život stále pulzoval a ona mohla aspoň krátce pokračovat v horlivých socialistických debatách.⁹³ Dlouho ji ale tento život neuspokojoval a Golda se rozhodla se svým synem odjet zpět do Merchavie. Členové *kibucu* ji ale nepřivítali příliš vřele. Jako práci ji přidělili hlídání pěti dětí.⁹⁴ Golda zde byla opět odmítnuta. Sice byla členkou, ale skutečná manuální práce, o kterou usilovala a o které si myslela, že ji pomůže zapomenout na nevydařený život v Jeruzalémě, jí byla odepřena. V Merchavii vydržela šest měsíců, poté se vrátila zpět k manželovi. V roce 1926 Golda Meirová porodila dceru Sáru a Goldin sen se více a více vzdaloval.⁹⁵

2.2.1 Využití znalostí mentality Židů

V době, kdy Golda Meirová byla prakticky na dně, se ji ozval David Remez s nabídkou, zda by nechtěla pracovat jako sekretářka pro *Moecet HaPoalot* v Tel Avivu. Nabídka přišla nečekaně a pro Goldu to byl nový start, který jí otevřel dveře do politického dění. „*Měli zájem o služby někoho, jako jsem já*“⁹⁶ napsala Golda Meirová.

Bylo to podivné a nedostačující vysvětlení. Přece jen Golda Meirová již dříve velmi pobouřila členky Rady žen, obzvlášť Maimonovou, svým heretickým uvažováním. Bylo tedy zvláštní, že někoho takového chtějí zasadit do nepřátelského prostředí.

„*Pravdou bylo, že Golda byla řešením problému, jež měl Histadrut s ženami z Rady. Navzdory Ben Gurionovým slibům v žádném z hlavních politických těles Histadrutu nepůsobila jediná žena a mzdová diskriminace byla stále do nebe volající. Vůdci Histadrutu se pokoušeli udělat z Rady žen svého druhu enklávu, jejíž bránu by střežili, aby měli kontrolu, koho z ní vpustí do politického establishmentu. Maimonová, předsedkyně Rady žen, rezignovala.*

Ve chvíli, kdy Remez narazil na Goldu, předáci Histadrutu za ni zoufale hledali náhradu – poddajnou ženu, jež by umožnila, aby Histadrut a strana Achdut, která jej ovládala, určovala priority Rady a držela ji v jedné linii s rodícím se establishmentem. Golda Meirová byla východiskem jejich dilematu.“⁹⁷

⁹³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 53.

⁹⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 98.

⁹⁵ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 142.

⁹⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 98.

⁹⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 53 - 54.

Pro Goldu Meriovou znamenala nabídka nový začátek pro uskutečnění jejího snu. Prakticky vše zanechala za sebou v Jeruzalémě a všechen svůj čas věnovala své nové kariéře, která odsunula do pozadí i její rodinu. Víkendy nerozeznávala od všedních dnů a práce zcela zaplnila její kalendář.⁹⁸

Čas Goldy Meirové však nebyl vyčerpán Radou žen, protože v ní zastávala nevýznamnou a pro ni nezajímavou roli.⁹⁹ „Ženské organizace jako takové mě nikdy nenadchly“¹⁰⁰ přiznala Golda Meirová. To, co ji zajímalo, byl *Histadrut*, srdce revoluce, to co Katznelson nazval jedním z největších revolučních hnutí všech dob, organizací na níž závisí celé dějiny současného světa.¹⁰¹ Pracovní pozice v Radě žen poskytla Goldě Meirové vstupenku do tohoto tažení.

Golda Meirová byla v *Histadrutu* obklopena vzdělanými muži, kteří věděli, co dělají. Netrvalo ji však příliš dlouho, aby ukázala, že mezi nimi není jen ženou do počtu. „*Histadrut* vysílal každoročně své zástupce do Spojených států, aby získali sponzory. Většina sionistických revolucionářů však tuto zkušenost pokládala za tak bolestnou, že bylo takřka nemožné rekrutovat dobrovolníky (...) Návštěvníci z Palestiny, moralizující v jidiš nebo silně akcentované angličtině s květnatými východoevropskými obraty zcela odtazíťými od hovorové angličtiny, zřídka kdy uchvátili americké posluchače (...) Golda však byla svým vychováním americkou sionistkou. Nedotčená vznosnou východoevropskou rétorikou, znala americké posluchače, jejich sny a obavy; a věděla, co způsobí, že emoce zvítězí nad jejich intelektem.“¹⁰²

Není tedy pochyb, že Golda Meirová si svým odlišným přístupem získala posluchače a dokázala jim svojí řečí bez zbytečných frází přiblížit zápas židovských pracujících v Palestině, bránících se Arabům a vzdorujících Britům, aby ochránili nejen sebe, ale i budoucí generace Židů.¹⁰³

Situace v Palestině ale nedovolila Goldě Meirové nerušeně pokračovat v získávání sponzorů a utváření národa. Na území Palestiny došlo k několika pogromům a nepokojům a situace pro Židy zde nebyla příliš přívětivá. Roku 1922 předala Rada Společnosti národů

⁹⁸ MORRIS, Terry. *Shalom, Golda*. Vyd. 1. New York: Hawthorn Books, inc., 1971, str. 65.

⁹⁹ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 91.

¹⁰⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 110.

¹⁰¹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 152.

¹⁰² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 57 - 58.

¹⁰³ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 170.

britské vládě mandát a pověřila ji tak mezi jinými úkoly spravovat Palestinu a naplnit Belfourovu deklaraci. Palestinský mandát, předaný Velké Británii, zahrnoval celou oblast Zajordánska na východním břehu Jordánu, jakož i území na západním břehu.¹⁰⁴ „V roce 1922 vytvořil britský ministr kolonií Winston Churchill v Zajordánsku emirát v čele s emírem Abdalláhem. Z tohoto útvaru se později vyvinulo nezávislé Jordánsko. Tak bylo osmdesát procent mandátního teritoria Palestiny přiděleno jako autonomní území palestinským Arabům. V průběhu následujícího období – v letech 1922, 1929 a 1936 – však v řadách arabského obyvatelstva Palestiny docházelo k nepokojům, podněcovaných extremistou Hadžim Amínem Al-Husajním, jeruzalemským Velkým muftím.“¹⁰⁵

V době, kdy se Golda Meirová stávala nejpopulárnější velvyslankyní *Histadrutu* ve Spojených státech, se situace v Palestině stále nelepšila a Golda cítila, že její vyjednávací schopnosti jsou potřebné na zcela jiném místě, než tam, kde prozatím působila.¹⁰⁶ Zlomovým bodem pro ni byla událost, kdy se organizované skupiny Arabů zmocnily Zdi nářků a zaútočily na židovské osady poblíž Jeruzaléma. Násilnosti se nevyhnuly ženám a dětem a rozšířily se do Safedu a do pásma Gazy. Vše trvalo několik krutých dní, při kterých Britové prakticky jen přihlíželi prvnímu rozsáhlejšímu *džihádu* v této oblasti. Na konci nepokojů bylo zabito 135 Židů a více než 300 bylo zraněno.¹⁰⁷

Popularita Goldy Meirové ve Spojených státech ji vynesla do užšího vedení strany *Histadrut*. V roce 1930 se Ben Gurionův sen stal skutečností a vznikla jednotná socialistická Dělnická strana v Erec Jisrael, již se později říkalo *Mapai*, v níž Golda zastupovala roli delegátky.¹⁰⁸ Dokonalá jidiš Goldy Meirové a její americká angličtina spolu s řečnickými schopnostmi z ní udělaly nejschopnější tlumočnici a velvyslankyni, kterou socialistická strana měla.

Golda Meirová využila svého postavení a na sjezdu socialistek v Anglii hledala spojence pro židovské osadníky v Palestině. Britská vláda úmyslně zdržovala vytvoření židovského státu a *jišuv* vysílal své zástupce na každé fórum, které se v této době naskytlo, aby získal jakoukoliv politickou podporu.¹⁰⁹

¹⁰⁴ HERZOG, Chaim. Arabsko Izraelské války. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 12.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 170.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 59.

¹⁰⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 59.

Jestliže se dříve Golda Meirová proslavila díky svým řečnickým schopnostem, nyní byla celebritou. Mluvila v několika městech po celých Spojených státech a získávala zoufale potřebné fondy. Ve Velké Británii se jí podařilo dosáhnout podpory členů družstev. Naopak v Bruselu okouzila esa socialistické internacionály včetně Leóna Bluma, který se později stal prvním socialistickým a zároveň židovským premiérem ve Francii.¹¹⁰

„Doma se upevnilo její postavení coby jediné ženy ve vládnoucích kruzích. Stala se neodmyslitelnou součástí“¹¹¹, která napomohla jejímu budoucímu postavení v politice. V jejím dopise, který adresovala své sestře Šejně, vylíčila své pocity a záměry: „Věř mi, že nezpůsobím, aby přišel Mesiáš, ale mám za to, že nesmíme promarnit jedinou příležitost vysvětlit vlivným lidem, co chceme a co jsme zač. Žádám jen jedno – abyste mě pochopili a věřili mi. Mé aktivity nejsou čímsi náhodným; pokládám je za absolutní nutnost. Zraňuje mě, když Morris a jiní říkají, že je to vše povrchní, že se jen snažím být moderní. To je hloupost.“¹¹²

2.3 USA – obnovení myšlenky sionismu

V roce 1932 byla Golda Meirové poslána na dva roky do Spojených států, aby obnovila sionistické hnutí. Přestože byla Golda vždy velmi loajální ke svým stranickým kolegům, nechtěla se ji odjíždět z ohniska dění na tak dlouhou dobu. Její konečné rozhodnutí o odjezdu bylo učiněno až v momentě, kdy se zdravotní stav její dcery Sáry zhoršil a kvalitní zdravotní péče jí mohla být poskytnuta pouze ve Spojených státech.¹¹³

„Jelikož se podpora židovského státu stala neodmyslitelným rysem amerického židovstva, bylo by až příliš snadné zapomenout na to, jak vlašni a rozpolcení byli američtí Židé ve věci sionismu před válkou. Mesiánskou horlivost východoevropského sionismu podněcovalo přesvědčení, že jedině nezávislý stát zajistí přežití a osvobodí Židy od staletí perzekucí. Tyto myšlenky však nalézaly pramalý ohlas v Bostonu či Kansas City. I když docházelo k diskriminaci, pokud šlo o zaměstnání Židů a v některých čtvrtích se obyvatelé smluvně zavazovali, že zabrání tomu, aby se tam Židé usadili, Amerika byla nejbezpečnější ze všech přístavů. Ačkoli sotva kteří američtí Židé namítali něco proti tomu, aby se v Palestině formoval židovský národ a mnozí byli ochotní hodit pár dolarů do modré

¹¹⁰ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 90.

¹¹¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 60.

¹¹² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 108.

¹¹³ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 175.

kasičky Židovského národního fondu, aby se tam mohly kupovat pozemky, málokdo považoval Palestinu za svou vlast.“¹¹⁴

Sionistické organizace v Americe většinou praktikovaly takovou formu podpory Židů v Palestině, jež byla pro Goldu Meirovou nepřijatelná. Sionismus totiž nepokládaly za nic víc, než jen za poskytování milodarů Židům, kteří z Evropy uprchli špatným směrem.¹¹⁵

Během chvíle se Golda Meirová stala opět populární. Navštěvovala města, sionistické tábory a konference a vydávala měsíčník, ve kterém líčila příběhy *jišuvu*. Barvitě vyprávěla tyto příběhy a snažila se čtenářům hrát na city, když popisovala, jak průkopníci chrání své děti a budují nemocnice tam, kde dosud nebyla žádná lékařská pomoc, vyprávěla o nových školách, osadách a první hebrejské univerzitě. Svým osobním přístupem dokázala roznítit u svých čtenářů a posluchačů zájem a vzbudit v nich hrdost.¹¹⁶

Golda Meirová i přes svoji získanou popularitu ve Spojených státech nebyla zcela spokojena se současným stavem sionistického hnutí. Ačkoliv dokázala vzbudit nadšení a zvýšit popularitu hnutí Průkopnic (Pioneer Women)¹¹⁷, což nebyl z počátku vůbec snadný úkol, byla Golda Meirová plná nespokojenosti díky malým projevům solidarity ze strany sionistických hnutí. Bez servítků a jakýchkoliv kompromisů otevřeně kritizovala programy a činnost těchto organizací.¹¹⁸

Ve Spojených státech bojovala Golda Meirová opět se salonními sionisty, kteří se obávali, že individualisté jsou v *jišuvu* pohlceni vlnou společného vlastnictví bez naděje na soukromé podnikání a tvrdili, že je zbytečné, aby skupina židovských socialistů získala svou zemi – vždyť, kdo by tam chtěl žít?¹¹⁹

Golda Meirová však neměla ve zvyku věci vzdávat a věděla, že Židé v Palestině potřebují peníze a podporu od amerických Židů. Jako vždy byla Golda ochotná udělat vše, aby se uskutečnění svého snu přiblížila a pomohla ke vzniku státu, který by zajistil již dlouho ztracený pocit bezpečí pro všechny Židy.

¹¹⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 63.

¹¹⁵ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 97.

¹¹⁶ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 64.

¹¹⁷ Americký partner Rady žen.

¹¹⁸ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 185.

¹¹⁹ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 98.

Avšak v roce 1934 její úkol ve Spojených státech skončil a ona se mohla vrátit do Palestiny, kde ji čekalo místo ve výkonném výboru *Histadrutu*.¹²⁰

2.4 Snahy o vytvoření sionistického státu

V roce 1934 byla Golda Meirová ještě více vzdálená svému snu o vybudování židovského socialistického státu, než jak tomu bylo před třinácti lety, kdy se svým manželem a přáteli přijeli do Tel Avivu. Oproti této době sice židovská populace v Palestině vzrostla o čtyři sta procent, avšak dvě třetiny obyvatel Palestiny byli dosud Arabové. Tel Aviv sice nyní vzkvétal, ale *jišuv* byl stále závislý na dobročinných darech skeptického mezinárodního židovstva.¹²¹

Organizace arabských útoků se neustále zdokonalovala, ale tyto násilnosti byly jen špičkou ledovce. „*Navzdory tomu, že se Británie zavázala Společnosti národů, že svůj mandát použije k vytvoření židovské vlasti, Londýn začal od svých slibů couvat takřka ve chvíli, kdy byla Belfourova deklarace vydána, ze strachu, aby nepoškodil svou pozici na Blízkém východě. Po každém arabském útoku vyslalo ministerstvo zahraničí vyšetřovací komisi, aby zjistila jeho příčinu. Verdikt však byl vždy stejný: Arabové pohlíželi s nelibostí na rostoucí židovskou přítomnost a jediným způsobem jak situaci uklidnit, bylo zamezit pokračování nadměrné migrace.*“¹²²

Bohužel sporů bylo mnoho a Golda Meirová se společně se svými straníky musela vypořádat i s problémy, které měli s jinými sionistickými uskupeními. „*Ben Gurionovy plány nekřížili jen židovští kapitalisté. I kibucníci obviňovali své staré druhy z toho, že prodávají průkopnického ducha za městskou dekadenci. Náboženští Židé demonstrovali proti znesvěcování šabatu. A sionističtí revizionisté, pravice jišuvu, vyhlásili válku hegemonii socialistů.*“¹²³

¹²⁰ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 99.

¹²¹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 204 - 205.

¹²² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 68.

¹²³ Tamtéž.

2.4.1 Počátky socialismu a rovnosti

Golda Meirová byla v této době jmenována členkou výkonného výboru *Histadrutu* - *Vaad Hapoel*, který ji přiváděl do mnoha koutů *jišuvu*.¹²⁴ Pomáhala s přípravou programu, který vysílal do východní Evropy rekruty, kteří učili budoucí přistěhovalce hebrejštinu a farmaření. Dělala si starosti o děti, které přijely bez rodičů. Byla také schopná začít realizovat různé myšlenky a nápady, se kterými přišli mnozí členové v *Histadrutu* a které byly spíš jen snem než praktickou potřebou.¹²⁵ Když David Remez vyslovil myšlenku o vybudování židovského přístavu a židovské lodní dopravy, byla Golda Meirová mezi prvními, kteří se této myšlenky chopili, a vydala se hledat sponzory do Ameriky.¹²⁶ „*Moře je organickou, ekonomickou a politickou součástí Palestiny, ale tak málo jej využíváme. Tatáž síla, jež nás táhla z města do vesnice, nás nyní táhne z pevniny na moře. Je to další krok k národní nezávislosti.*“¹²⁷ Těmito slovy si opět získala své posluchače a při cestě zpět do Palestiny nakoupila za získané peníze v Londýně potřebné lodě.¹²⁸

U těchto aktivit však neskončila. Angažovala se na programu vzájemné pomoci v *Histadrutu*, předsedala radě *Kupat Cholim* – zdravotnickému systému, který pokrýval čtyřicet procent židovské populace. A když Britové začali v Palestině stavět vojenské základny, vyjednala mzdy a pracovní podmínky pro židovské dělníky a dohlížela na to, aby Britové těmto smlouvám dostáli.¹²⁹ Mimo jiné nepřestala cestovat do Spojených států, naopak její cesty se ještě rozšířily do Švýcarska, Anglie a Československa. Reprezentovala *Histadrut* na mezinárodních jednáních a v akčním výboru Světové sionistické organizace.¹³⁰

„*Golda ze sebe setřásla roli vyslankyně do zámoří a shromažďovatelky prostředků, aby se vrhla do organizační práce a vysoké vnitřní politiky. Pustila se do díla se svým příznačným stylem, nenapodobitelnou směsí idealismu, moralizování a donucování, jež ji*

¹²⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 143.

¹²⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 68 - 69.

¹²⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 144 - 145.

¹²⁷ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 92.

¹²⁸ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 206.

¹²⁹ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 95.

¹³⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 146.

bude provázet po celá desetiletí. Se vši vervou usilovala o to, co chtěla či považovala za správné – což pro ni splývalo v jedno.¹³¹ Nikdy však neusilovala o moc a trvala na tom, že není vedena osobními ambicemi.¹³² Získanou moc využívala proto, aby ji mohla prosazovat, a ne proto, aby využila výsad, jež s sebou přináší. A vždy si byla jistá, že naprosto ví, jak tuto moc použít ve prospěch ostatních.¹³³

„Zvláštní je, že ve srovnání s tím, jak byla v zahraničí téměř zbožňována, na domácí půdě se popularitě netěšila a ani o ni neusilovala.“¹³⁴ To, že Golda Meirová se nezaobírala nezájmem vůči ní, jí bylo nápomocné k tomu, aby se mohla snáze vyrovnat s rozhořčením veřejnosti a sdělovat jí špatné zprávy a kázat ji – čehož často využívali členové *Histadrutu*.¹³⁵ Jejím nejtvrdějším bojem těchto let byl návrh nového zdanění členů ve prospěch nezaměstnaných. Tento návrh zvedl vlnu odporů ze strany dělníků, kteří sotva uživili svoji vlastní rodinu – mimo jiné už odváděli zdravotní a důchodové pojištění. Golda Meirová se tedy vydala na cestu po továrnách, kde apelovala na dělníky a na hrdost lidu, který se postará o své soukmenovce.¹³⁶ Dělníci se jí však ptali, proč na chudé nemohou přispět zahraniční Židé, ale o tom Golda nechtěla ani slyšet: „*Nepůjdu prosit Židy ve světě o pomoc na humanitární účely. Nemohu jim vyprávět o nezaměstnanosti a hladu. Zahraniční Židy prosíme, aby nám pomohli uskutečnit nové projekty.*“¹³⁷ V momentě, kdy se svým projevem neuspěla, zvolila Golda Meirová tvrdší tón, ve kterém zněla neochota ke kompromisům a ve kterém pohrozila omezením poskytovaných zdravotnických služeb. Novou daň prosadila.¹³⁸

Bojovala i se zdravotními sestrami, které si stěžovaly na příliš malé mzdy. Golda Meirová je však označila za chamtivé a sociálně nezodpovědné.¹³⁹ Pro Goldu bylo toto

¹³¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 71.

¹³² SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 104.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 96.

¹³⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 72.

¹³⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 143 - 144.

¹³⁷ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 93.

¹³⁸ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 93 – 95.

¹³⁹ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 97.

chování nemístné, ona sama měla mzdu podobnou mzdě uklízečky, ale nikdy si nestěžovala.¹⁴⁰

2.4.2 Golda jako bojovnice

Bojkotování židovských obchodů, zákazy vlastnění pozemků, norimberské zákony, čím dál větší a horší projevy antisemitismu: všechny tyto evropské události měly *jišuv* znepokojit daleko více, než tehdejší situace v Palestině. Ovšem přední představitelé *jišuvu*, kteří vyrostli ve východní Evropě, považovali vrozený antisemitismus polských rolníků a pomlouvačné kampaně ukrajinské buržoazie za zcela běžnou záležitost. Proto je Hitlerovy projevy o židovském nebezpečí nezneklidňovaly, naopak jim byly až příliš povědomé. Mezi ně patřila také Golda Meirová a Ben Gurion, i oni byli zvyklí na ty nejtvrďší projevy antisemitismu a počítali s tím, že Židé v diaspoře budou vražděni, zbavováni svých práv a ponižováni jednoduše proto, že jsou Židé. Antisemitské projevy a odpor vůči Židům se ale postupně zvyšovaly a oni si začínali uvědomovat, že tato situace je jiného řádu, než to, na co byli zvyklí v minulosti. Denně bylo více a více Židů ohrožováno a Goldě Meirové došlo, že potřebují svoji vlast bezprostředně.

Roku 1937 britská komise v čele s Earlem Peelem navrhla řešení pro palestinskou otázku. Po několika schůzích, které se konaly koncem roku 1936 a začátkem roku 1937, se Britové ujistili, že koexistence Židů a Arabů není možná; proto se rozhodli pro „chirurgický zákrok“. Ten spočíval v návrhu Earl Pearla vytvořit v části Palestiny židovskou vlast.¹⁴¹ Ben Gurion byl nadšený z této nabídky: „*Je nám dána příležitost, která se nám dosud nikdy nenaskytla.*“¹⁴² Golda Meirová byla však zděšená z toho, jak by měla židovská vlast vypadat – navrhované území pokrývalo méně než čtvrtinu historické Palestiny a zahrnovalo Galileu, Jizre'elské údolí a pobřežní planinu uprostřed země.¹⁴³ „*Jednoho dne se mě zeptá syn, jakým právem jsem se zřekla většiny země, a já nevím, co mu na to řeknu,*“¹⁴⁴ uvedla Golda Meirová na schůzi straníků, kde debatovali o Peelově

¹⁴⁰ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 204 - 205.

¹⁴¹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 157.

¹⁴² MORRIS, Benny. *Righteous Victims: A History of the Zionist - Arab conflict. 1881 - 2001*. Vyd. 1. New York: Vintage, 2011, str. 58.

¹⁴³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 157.

¹⁴⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 157.

návrhu. Bylo to snad poprvé, kdy veřejně vystoupila s nesouhlasem proti Davidu Ben Gurionovi.

Golda Meirová sama obhajovala přijetí principu rozdělení, avšak za podmínky, že budou odmítnuty Peelovy návrhy. Po dvou týdnech horlivých debat nakonec dosáhla opět svého a přesvědčila většinu delegátů, aby odmítli znění Peelova návrhu, aniž by se zřekli myšlenky na rozdělení země.¹⁴⁵

Problémy s vytvořením židovské vlasti však byly pouze vrcholem ledovce. Golda Meirová se straníky z *Histadrutu* a *Mapai* nutně potřebovala vyřešit problém se zajištěním bezpečí pro evropské Židy. Britové prakticky Židům zavřeli dveře do Palestiny, jejich imigrační kvóty každý rok rapidně klesaly.¹⁴⁶ Golda Meirová se proto ujala role zprostředkovatelky jednání mezi *jišuvem* a mandátní správou. Jejím úkolem bylo koloniální úředníky pohnout k tomu, aby pomohli zachránit evropské židovstvo. *Jišuv* nemohl mít lepšího vyjednavče, Golda Meirová mluvila plyně anglicky a měla důvěru na obou stranách.¹⁴⁷

Vyjednávání však nebyla její jediná činnost, která mohla pomoci evropským Židům. Jako členka *Mosadu*, jehož cílem bylo pašovat Židy z Evropy, vyhlížela v noci lodě, které přivázely Židy z evropských zemí, aby jim po vylodění rozdala falešné doklady.¹⁴⁸

I přesto, že takto zachráněných Židů nebylo příliš mnoho, bylo pro Goldu Meirovou důležité, že se něco dělá pro záchranu Židů, zatímco svět je nechává napospas jejich osudu. Byly to pro ni zcela rozdílné dny oproti těm, kdy bezmocně přihlížela pogromům v carském Rusku.

Golda Meirová v té době přihlížela mnoha konferencím, na kterých se snažila vyřešit tehdejší situaci v Palestině a problém s evropskými Židy, kteří byli v každodenním ohrožení života a potřebovali co nejrychleji opustit země, ve kterých doposud žili. Nikdy však Golda Meirová neslyšela rozhodující a zlepšující stanoviska delegátů, kteří by souhlasili s navýšením migračních kvót, a pokud se tak v některých případech stalo, tyto kvóty byly naplněny na několik let dopředu.

¹⁴⁵ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str.158.

¹⁴⁶ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 216.

¹⁴⁷ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988, str. 225.

¹⁴⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 158.

Byly to roky plné bojů, jak válečných, tak i politických. „*Psal se květen 1939 a kabinet premiéra Nevilla Chamberlaina hodlal vydat svou poslední Bílou listinu, své poslední slovo k dvěma dekádam sporů v Palestině. Židovská imigrace by nesměla překročit 75 000 během pěti let a Židům by byl zakázán nákup nemovitostí mimo úzký pruh území. Poté by se již žádný Žid nesměl přistěhovat bez souhlasu Arabů. Během deseti let Británie hodlala povolit vytvoření nezávislého palestinského státu. Tento nový politický program porušoval podmínky mandátu, jež Británii dala Společnost národů.*“¹⁴⁹

Několik měsíců se Židé v Palestině bouřili Britům a snažili se najít cestu, jak nejlépe pomoci evropským Židům. Tyto měsíce byly provázeny hlavním dilematem – ustát v zápase proti Bílé listině a podpořit Anglii v naději, že by britská armáda mohla zachránit Židy nebo pokračovat v odboji, a tím přivést evropské Židy do bezpečí v Palestině? Ben Gurion na to odpověděl nesnadnou strategií: „*Budeme bojovat proti Hitlerovi jako by nebylo Bílé listiny a bojovat proti Bílé listině jako by nebylo Hitlera.*“¹⁵⁰

Během Druhé světové války měla Golda Meirová mnoho úkolů, které plnila, a jako jedna z mála byla zapojena takřka do všeho. Jednou z činností, ve které pomáhala, bylo nelegální přistěhovalectví, které hájila slovy: „*Není sionismu bez zachraňování Židů.*“¹⁵¹ Golda Meirová byla také jmenována do poradního sboru Britské rady pro válečné hospodářství a seznamovala židovskou populaci s přidělovým systémem. Jako nová předsedkyně politického oddělení *Histadrutu* řešila běžné spory týkající se pracovních vztahů, udržovala v chodu kliniku *Kupat Cholim* a cestovala po továrnách, železničních stanicích a přístavech, aby získala podporu pro novou daň, z níž by se financovala *Hagana* – ilegální židovská vojenská organizace.¹⁵² To, co však bylo pro Goldu největší výzvou, bylo udržování vztahu s Brity. Byla to velmi rozporuplná situace, jelikož Golda musela udržovat s Brity spojení na mezinárodní úrovni a zároveň podněcovat Židy, aby proti nim bojovali.

Po zdrcujících informacích o neustále stoupajícímu počtu zavražděných Židů, Golda Meirová nedopřávala Britům ani chvíli klidu a zasypávala je žádostmi o uvolnění imigračních kvót a o pomoc zbývajícím evropským Židům. *Jišuv* sám však nemohl mnoho udělat.

¹⁴⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 84 - 85.

¹⁵⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 165.

¹⁵¹ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 114.

¹⁵² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 88 – 89.

„Kolikrát jsem žasla, jak jsme ta léta vůbec přežili, aniž bychom se zhroutili. Možná, že fyzická a psychická odolnost je z větší části záležitost zvyku. Ač jsme toho postrádali mnoho, nepostrádali jsme příležitost testovat sebe sama v čase krize. Člověk se vždy může přinutit překročit to, co ještě včera pokládal za svou krajní mez. Nevzpomínám si, že bych se tehdy cítila unavená. Asi jsem si na únavu zvykla. Jako všichni ostatní jsem byla pod takovým tlakem úzkosti a trýzně, že žádný den ani noc nebyly dost dlouhé na vše, co bylo nutné vykonat.“¹⁵³

Jestliže dříve byla Golda zaneprázdněná, v těchto letech byla zcela bez osobního volna. Její aktivity a práce, které si dobrovolně vzala nebo získávala, jako by poukazovaly na to, že času na vytvoření židovského státu už mnoho nezbývá. V této době se chovala, jako kdyby všechna ta tisíciletí, kdy Židé žili v diaspoře, sama prožila a nemohla již déle čekat. Byla sarkastická a tvrdá vůči všem, kteří projevíli slabost nebo nesouhlas s podmínkami, které měli. Její osobní historie ji dovedla až sem, na místo, kde byla populární jak pro východní evropské Židy, tak i pro americké Židy. Díky svým kořenům, které měla v útlém věku v carském Rusku a díky tomu, že se tam životní podmínky dostaly až do nesnesitelné situace a rodina byla nucena vycestovat do Spojených států, se naučila mentalitě obou zemí i mentalitě odlišně smýšlejících Židů. Dokázala se proto snadno vcítit do svých posluchačů a přeměnit se v každého z nich, aby jim byla schopna vylicit potřeby a cíle Židů v Palestině.

Na jejích činech v tomto období jejího života je jasně vidět, že Golda Meirová nikdy nedokázala potlačit hlubokou touhu, která ji hnala dál a dál – sen o bezpečí a vlastní zemi pro Židy, touhu v Židech tak hluboko zakořeněnou již od biblických dob. Válka a holocaust tuto touhu ještě více prohloubily. Naneštěstí Golda opět pocítila pocit bezmoci, který velmi dobře znala při ruských pogromech. Evropským Židům, kteří denně umírali, nemohla pomoci tak, jak by si představovala, ačkoliv neustále vyjednávala s Brity a snažila se posílat židovské vojáky do Evropy, aby aspoň několika imigrantům pomohli. Golda si silně uvědomovala, jak nutné je vytvoření židovské vlasti a byla schopná obětovat a udělat prakticky vše, aby utopii změnila ve skutečnost.

¹⁵³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 166.

3. Golda Meirová – Stát Izrael

Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem má svůj čas.

Kazatel 3, 1

Vznik Státu Izrael byl neodmyslitelně spjatý s událostmi, které se odehrály jak v Palestině, tak i v Evropě během Druhé světové války. Vyvraždění šesti milionů Židů se stalo nezastavitelným impulzem pro vznik nezávislého židovského státu, který by konečně mohl zajistit bezpečnější místo pro Židy. Když byli v tisícových davech posíláni Židé na smrt, zpívali vyznání víry a zbožnost je neopouštěla. Věřili, že trest, který je na ně uvalen, pochází od Boha a sám o sobě je důkazem jejich vyvolenosti. Vždyť již podle proroka Ámose prohlásil Bůh: „*Pouze k vám jsem se znal ze všech čeledí země, a proto vás ztrestám za všechny vaše nepravosti.*“¹⁵⁴ Všechny hrůzy, které se staly, byly tedy součástí Božího plánu a pouze stvrzovaly budoucí slávu. Takto můžeme chápat příčinu a následek z náboženského a metafyzického hlediska.

To samé však také můžeme použít z dějinného hlediska. Vznik Státu Izrael vyplynul z židovského utrpení. Je důležité zde upozornit na to, že pokud se podíváme zpět na dějinné události, uvidíme, jak je každá dějinná fáze nezbytná pro celek jako takový. Pogromy na Židech na Ukrajině a v Polsku v roce 1648 vedly k odchodu židovské komunity Spojených států. V Americe se později díky velké vlně imigrace vytvořilo časem vlivné židovstvo, které se stalo nepostradatelnou součástí geopolitického kontextu, v němž mohl vzniknout Izrael. Masakry, které se staly v Rusku od roku 1881, opět roztočily kolotoč událostí, které mířily ke stejnému cíli. Důsledkem těchto pogromů bylo přistěhovalectví, které se ve Francii stalo jedním z mnoha příčin pro falešné obvinění Dreyfuse. Tento čin se stal přímým popudem Theodoru Herzlovi, aby vytvořil moderní sionismus. Sionismus, který byl uveden do pohybu ruským útlakem Židů, vyvolal napětí, na které reagovala Británie vyhlášením Belfourovy deklarace. Společnost národů na realizaci tohoto dokumentu pak zřídila palestinský mandát. Hitlerovo pronásledování Židů a jejich masové vyvražďování bylo poslední příčinou z dlouhé řady katastrof, které napomohly vytvoření Státu Izrael.

¹⁵⁴ Ámos 3:2

3.1. Naléhání na vybudování Státu Izrael

Po ukončení Druhé světové války se svět radoval z míru, paradoxně ale pro Židy v Palestině byla válka sotva na začátku – boj za svoji zem a za zajištění bezpečné cesty přeživším Židům z koncentračních táborů „domů“ teprve v tuto dobu začal být opravdu úderný.

Mnozí se domnívali, že po otřesných událostech, které se staly během Druhé světové války, Britové nemohou zůstat nepohnuti holocaustem.¹⁵⁵ Ve chvíli, kdy labouristická strana vedená Clementem Attleem zvítězila nad Winstonem Churchillem ve volbách konaných dva měsíce po skončení války, lidé věřili, že se dveře do Palestiny pro Židy otevřou dokořán.¹⁵⁶ Během svých posledních deseti konferencí totiž labouristé nikdy nezapomněli vydat prohlášení o své podpoře židovské vlasti.¹⁵⁷

Bohužel o šest měsíců později, kdy byla Golda Meirová pozvána spolu s dalšími jedenácti židovskými představiteli do jeruzalémské kanceláře Johna Shawa, generálního tajemníka mandátní správy, aby byli seznámeni se stanoviskem nové vlády, byla Golda Meirová s ostatními přítomnými překvapená. Labouristická politika absolutně nerefletovala dlouholetou solidaritu se sionismem a Bílou listinu z roku 1939 nechala v platnosti prakticky beze změn. Samozřejmě bylo vše vysloveno s dodatkem, že jakýkoliv odpor proti vládní politice by byl opětován.¹⁵⁸

Golda Meirovou tato politika pohoršila, a když promluvila před dělnickým výborem *Histadrutu*, vyhlásila mandátní správě válku: „*Životy našich lidí jsou drahé, ale nechceme být otroky jiného národa. Nejen proto, že každý chce žít svobodně ve své zemi, ale i proto, že žít jako menšina v cizí zemi, jak jsme zjistili, není skutečným životem a nakonec by nás zabili. Potřebujeme svobodu, nezávislost. Chápeme, že v izraelské zemi dnes nedisponujeme takovou silou jako naši nepřátelé. Nemáme námořnictvo, armádu či letectvo; a neznáme tajemství jaderné zbraně. Máme jen oběti – lidi, kteří zahynuli a ty, kdo jsou hladoví a nemocní zadržováni v uprchlických táborech. Máme však také miliony Židů, kteří chtějí žít a nehodlají se s tím smířit. Máme již čítající šest set tisíc lidí.*

¹⁵⁵ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 128.

¹⁵⁶ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 259.

¹⁵⁷ SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973, str. 63.

¹⁵⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 189.

Pravda, není nás mnoho, ale budeme bojovat a zvítězíme. Jejich dokument nepřijmeme a nebudeme mlčet. ¹⁵⁹

Druhá světová válka probudila v Židech nezvyklou militantnost a již nikdo nebyl ochotný ustoupit ze svých požadavků na vznik nového státu. Vlna přistěhovalců do Palestiny se neustále zvětšovala a Britové tušili, že toto vše může mít za následek napětí mezi Židy a Araby. Ernest Bevin, tehdejší ministr zahraničních věcí, trval na britském impériu a úspěšně se mu dařilo, aby britská vláda neustoupila od Bílé listiny.

Golda Meirová byla nekompromisní a věděla, že je třeba rozhodovat velmi tvrdě a dělat zcela razantní kroky, i co se týče Židů samotných. *Ecel* (odnož *Hagany*, která se od ní oddělila v roce 1931) několik let plánovala útočné akce proti Britům a roku 1941 své plány přeměnila ve skutečnost. Když se *Ecel* vzepřela proti politickému vedení *jišuvu*, sešel se politický výbor *Mapai*, aby projednal, jak zabránit podobným útokům. Golda Meirová byla jasného názoru: „*Pokud jde o tuto skupinu, nemám žádnou morální zábranu.*“

Skupiny, zejména *Ecel* a *Sternův gang*, které připravovaly útoky proti Britům, dělaly vedení *Histadrutu* velké starosti. Starost jim dělal nejen vztah *jišuvu* s Brity, ale také stoupající popularita těchto skupin. Golda podporovala ten nejtvrdší postup proti nim a dala najevo, že se nebojí obětí. Spíše naopak, ve chvíli kdy viděla i v židovských řadách někoho, kdo byl překážkou pro bezpečí ostatních a mohl zabránit ve vytvoření svobodného státu, ukázala všem, jak tvrdou osobnost má. „*Nezbývá, než je zlikvidovat tak, že se pár chlapů odstřelí. Přivedou do zkázy nejen britské důstojníky, ale i nás. Z tohoto důvodu je v jejich případě vše dovoleno.*“ ¹⁶⁰

Nová politika Ernesta Bevina ale opět vše změnila, i postoj Goldy Meirové vůči teroristickým skupinám. Zatímco se rozpoutávaly bouřlivé debaty, Golda pronesla svá nová stanoviska: „*Věřím, že v boji o židovskou existenci musíme ponechat všechny možnosti otevřené. Žádná možnost není neetická, protože tím nejvyšším etickým imperativem je pomoci zůstat naživu těm, kteří přežili holocaust. Byla jsem vždy proti způsobům Ecelu a Sterna, protože jsem myslela, že jejich taktika poškozuje a ničí sionismus. Avšak nyní mi rozum velí, abychom jejich taktiku přijali. Nemáme totiž jinou možnost.*“ ¹⁶¹

¹⁵⁹ MEDZINI, Meron. *Ha - Yehudiyah ha - geah: Goldah Meir voe - hoazon Yisrael: biyografyah politoit*. Tel - Aviv: Edanim, 1990, kapitola 7.

¹⁶⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 101.

¹⁶¹ MEDZINI, Meron. *Ha - Yehudiyah ha - geah: Goldah Meir voe - hoazon Yisrael: biyografyah politoit*. Tel - Aviv: Edanim, 1990, kapitola 7.

V této době byla situace velmi napjatá a konflikty s Brity a arabskými obyvateli stále pokračovaly. Neutichající boje posouvaly obyvatele Palestiny pomalu na okraj občanské války. Židovský odboj ale nešlo lehce zastavit, nikdo nepolevil s vlnami protestu, ačkoliv politické vedení *jišuvu* mělo co dělat i s angloamerickou komisí, která měla za úkol prověřit situaci v Palestině a přijít s řešením tohoto stavu. Golda Meirová však věděla, že získanou důvěru u Britů již ztratila, proto i zde se nebála být ostřejší a naléhavější. Nebyla však jediná, kdo již ztrácel trpělivost a apeloval na to, aby se napjatá situace konečně vyřešila.

3.1.1 Golda Meirová jako matka

29. červen 1946 se do paměti Židů zapsal jako „Černý šabat“. V tento den britští vojáci obsadili Palestinu a na území bylo vyhlášeno stanné právo. Vojenské jednotky hledaly v židovských osadách zbraně a nelegální přistěhovalce. Skoro všichni muži z *kibuců* byli uvězněni díky zbraním, které ukrývali. Vojáci zastavovali i náhodné chodce na ulicích ve snaze najít hlavní představitele *jišuvu*.¹⁶² Na konci dne, po celodenním hledání, zabavování důležitých dokumentů či zbraní a po krutém zacházení při jakémkoliv náznaku odporu obyvatel z židovské strany, byla nakonec uvězněna většina představitelů *jišuvu*. Golda Meirová a Ben Gurion (který ale v této době byl v Paříži) byli jediná, kteří na „Černý šabat“ nebyli zajati. Golda se tak dostala do vedení Židovské agentury a stala se hlavní vyjednatelkou mezi Židy a britskou správou.¹⁶³

Stát v čele Židovské agentury po těchto událostech bylo pro Goldu Meirovou výzvou. Do této doby sice patřila mezi hlavní představitele *jišuvu*, ale všechna rozhodnutí vždy vycházela z kolektivních myšlenek a diskuzí. Nyní, díky tomu, že ostatní představitelé byli uvězněni a Ben Gurion, který se nemohl vrátit zpět z Paříže, aniž by riskoval své uvěznění, se stala Golda jedinou osobou, která mohla Palestinu provést touto krizí. Musela vést sekci *Histadrutu*, vyjednávat s Brity a mírnit Židy, stala se tehdy vlastně jakousi prezidentkou židovské Palestiny, která nutně potřebovala v těchto těžkých časech někoho, kdo by ji vedl.¹⁶⁴

Důsledky této katastrofy se zdály nedozírné. Díky zatčení stovek *kibucníků* začala na polích hnít úroda. Uprchlíci v internačních táborech hrozili hladovkou. Hnutí odporu

¹⁶² MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 265.

¹⁶³ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 150.

¹⁶⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 108.

plánovalo eskalaci násilí, zatímco Weizmann vyhlášoval ukončení veškerého odporu.¹⁶⁵ Bylo jasné, že *jišuv* nutně potřeboval ujištění, že není bez jakéhokoliv vedení. Golda Meirová ostatní ujistila těmito slovy: „*Požadujeme úplnou nezávislost. Britská politika nás přivedla do této naprosto nemožné situace. Tím, že zadrželi naše vůdce a tisíce Židů, kteří nebyli obviněni z žádného zločinu, jsme dosáhli krajní meze.*“¹⁶⁶

Ne všichni si však byli jistí, že Golda, jakožto žena, je vhodnou osobou, která by mohla stát ve vedení. Těmito lidmi byli nejen ortodoxní Židé, ale také někteří američtí židovští představitelé.¹⁶⁷ Je zde patrné, že ještě tehdy málo lidí věřilo v její schopnosti.

Golda Meirová stála několik měsíců mezi Židy a Brity snažíc se být dobrým vyjednávačem. Byla však vždy jako první na pranýři; kdykoliv se *Ecel* či *Sternův* gang pokusil jakkoliv vzepřít britské moci, stanula Golda Meirová před příslušnými úřady, kde občas musela vyslechnout i výhrůžky. Musela se zúčastňovat i debat, na kterých se řešilo, zda je lepší vyjednávat a zdržet se násilí nebo nadále pokračovat v kladení odporu proti britské správě. Samozřejmě, že ji každý vyčítal, že neprosazuje jeho stanovisko.¹⁶⁸ Každý vždy čekal, že Golda něco podnikne, ale vždy když tomu tak učinila, byla zasypána vlnou kritiky z různých stran – ať už to byl Ben Gurion a Weizmann nebo Remez, který ji vyčítal, že podpořila Hnutí odporu.

V Basileji na 22. sionistickém kongresu se projednávala otázka kladení odporu. Nebyl to však jediný problém, který kongres trápil. Delegáti byli postaveni i před problémem jasného vymezení hranic nového židovského státu, poté co na ně americký prezident Truman naléhal, aby konečně vyjevili svá stanoviska.

Golda Meirová byla smířena s tím, že může dojít k rozdělení země, ale dávala jasně najevo své obavy o tom, že pokud přistoupí na její rozdělení, může dojít k federalizaci. Proto vyslovila názor, že pokud prezident Truman skutečně Židům nabízí Stát Izrael, je nutné ho ihned požadovat. Mnozí delegáti na sionistickém kongresu se takovéto přímočarosti obávali, ačkoli vždy stáli za myšlenkou vlastního státu. Golda Meirové se ale takového způsobu nebála: „*Kdy jsme pochopili, že musíme mít plně pod kontrolou naše životy právě tak jako imigraci a že tyto věci musí být stůj co stůj v rukách Židů – ne jako*

¹⁶⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 109.

¹⁶⁶ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 268.

¹⁶⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 109.

¹⁶⁸ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 134.

*nějaký vzdálený cíl, ale jako potřebu, jež je zoufale naléhavá? Tehdy, když my, šest set tisíc palestinských Židů, vzdor všemu, co jsme vybudovali v této zemi a snášeli během dlouhých let války, jsme zjistili, že nejsme s to zachránit miliony Židů před jistou smrtí. Bílá listina čněla jako železná zeď mezi námi a Hitlerovými oběťmi. Právě tehdy, když se naše bezmoc projevila tak tragicky, přestali jsme se přít o to, jaké mají být cíle sionismu. Sionismus, záchrana a vysvobození se seběhly v jedno a uvědomili jsme si, že existuje jen jediný způsob, jak dosáhnout cílů sionismu – a to je vytvoření židovského státu.*¹⁶⁹

Později, v únoru 1947, se však ukázalo, že obavy byly zbytečné, jelikož britský premiér Attlee znenadání obrátil britskou politiku – jeho kabinet oznámil, že otázku Palestiny nyní převezmou nově vytvořené Spojené národy.¹⁷⁰

3.2. Naplnění celoživotní touhy

Ve chvíli, kdy sen o vzniku židovské vlasti byl doslova krůček od svého naplnění, se Golda Meirová nebála ničeho a začala podnikat vše nutné k tomu, aby byl tento finální krok dotažen do svého konce.

Jedním z úkolů, které musela splnit, bylo jednání s Abdulláhem, hášimovským králem, na kterém se měli dohodnout o tom, že Abdulláh nepošle své vojáky do boje a že stejně tak nedovolí, aby ostatní arabské armády napadly Židy na jejich území. Jednání se zpočátku zdálo obtížné. Přece jen Golda Meirová byla ženou a pro arabského muže to bylo velké sousto, které nebylo lehké zkousnout. Nicméně jednání dopadlo dobře a Golda Meirová odcházela s dobrým pocitem – Abdulláh slíbil, že nedovolí své armádě, aby napadla Židy.¹⁷¹

Druhým problémem byla opět skupina *Ecel* spolu se *Sternovým gangem*. Jejich oblíbenost stále více a více nabývala na popularitě, jelikož britská správa i přes fakt, že jednání o vzniku židovského státu přenechala OSN, se nechtěla do poslední chvíle vzdát své moci nad Palestinou. Skupiny odporu proti Britům se nebály použít ani bombové útoky, aby osvobodily uvězněné židovské vězně. Pomalu se stávaly národními hrdiny. Tyto události byly ale pro britskou vládu naprosto nemístné a Britové chtěli po Židovské agentuře, aby jim vydala velitele *Ecelu*. Golda to však razantně odmítla se slovy, že se nikdy nestanou národem udavačů. Slíbila ale britské vládě, že se Židovská agentura postará

¹⁶⁹ SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973, str. 58.

¹⁷⁰ SAND, Shlomo. *The Invention of the Jewish People*. Vyd. 1. London: Verso, 2008, str. 280.

¹⁷¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 115 - 117.

o to, aby se projevy násilí uklidnily. Golda tedy začala otevřeně vystupovat proti skupině *Ecel* s tím, že všechny varovala, že Židovská agentura je schopná je zastavit i za cenu ozbrojeného boje. V politických debatách, ale i při veřejných shromážděních, podporovala názor, že terorismus jen zbytečně nahrává britské vládě a pouze zahání palestinské židovstvo do defenzívy. Samozřejmě, že tato slova teroristy rozzuřila a jejich reakcí na ně byl útok na některé pobočky Židovské agentury. Golda byla z jejich strany označena za zrádce a ocitla se tím v ohrožení vlastního života.¹⁷² Navzdory tomu ale Goldu většina *jišuvu* milovala a obdivovala. Blízcí spolupracovníci o ní tvrdili, že „*disponovala tou správnou směsí nezávislosti a naslouchání lidem a že všichni obdivovali její schopnost mluvit jednoduše a přímo k srdci posluchačů.*“¹⁷³

„*Její obliba ještě vzrostla, když se chopila iniciativy, aby ihned přivedla do Palestiny všechny židovské děti, jež se nacházely v britských detenčních centrech na Kypru (...). Jelikož Britové odmítali zvýšit přistěhovaleckou kvótu, vypravila se Golda na Kypr s cílem přesvědčit čekatele umístěné vysoko v pořadníku, aby ustoupili a umožnili rodinám s dětmi opustit tábor co nejdříve. Nebylo snadné žádat o něco takového muže a ženy, kteří měli za sebou léta strádání v německých vyhlazovacích táborech a britských uprchlických táborech, než uvízli na tomto neutěšeném ostrově. Tři dny putovala Golda od jednoho stanu k druhému.*“¹⁷⁴

Všechny tyto dny před vznikem Státu Izrael byly naplněny obavami a strachem. Mnoho lidí se obávalo, že Židé i přesto sliby nikdy nezískají svůj samostatný stát a někteří lidé se také obávali toho, že až příliš velká část země bude přidělena Arabům. Nikdo ale už nehodlal více protestovat, ani Golda, která se již rozhodla smířit se s OSN navrhovaným rozdělením území.

Přes všechny starosti představitelů *jišuvu* zda získají dostatek hlasů, se přece jen dne 27. 11. 1947 Valné shromáždění OSN vyslovalo pro rozdělení území Palestiny západně od řeky Jordán, kde měly být vytvořeny dva státy, a to židovský a arabský.¹⁷⁵ Překvapivě hlasovalo třicet národů pro a jen třináct proti, deset národů se zdrželo svého hlasování a to včetně Velké Británie.¹⁷⁶

¹⁷² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 119 - 120.

¹⁷³ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 162.

¹⁷⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 120.

¹⁷⁵ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 11.

¹⁷⁶ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 11.

„Židovská komunita (...) přijala zmíněné rozhodnutí s nadšením a dávala veřejně najevo svou radost nad tímto pro ni tak historickým dnem. Arabské státy však tento pocit nesdílely, právě naopak – jejich vlády rezoluci odmítly a vyjádřily své rozhodnutí zabránit všemi prostředky jejímu uvedení v život. (...) Začala válka za nezávislost, v níž stálo asi šest set padesát tisíc Židů proti zhruba milionu palestinských Arabů, podporovaných vojsky sedmi arabských států, připravenými za hranicemi.“¹⁷⁷

Bylo jasné, že palestinští Židé nyní potřebují peníze na nákup zbraní více než kdy jindy. Ben Gurion byl toho názoru, že se ihned vydá do Spojených států a pokusí se přesvědčit americké sionisty, aby jeho požadavku vyhověli. Golda Meirová ale věděla, že Ben Gurion nebude dostatečně přesvědčujícím řečníkem. „Co můžeš udělat zde, já vykonat nemohu. Ovšem to, co bys udělal ve Spojených státech, zvládnu já také,“¹⁷⁸ přesvědčila Golda Bena Guriona.

Golda v té době řečnila několikrát v Chicagu, obědvala s ženskými organizacemi, večerela se zástupci předních neziskových organizací, vydala se do Omahy, Tulsy, Houstonu, Dallasu, Clevelandu a New Yorku, kde přesvědčovala o nutnosti peněz pro palestinské Židy. Byla neustále v kontaktu s agenty *Hagany*, které vždy ujišťovala, že peníze na nákup zbraní a munice dokáže získat.¹⁷⁹ Ne vždy ale Golda byla tak optimistická, skeptické myšlenky ji přepadly v Miami: „Vzpomínám, jak jsem vyšla na překrásnou terasu a viděla, jak tam všichni byli tak krásně oblečení. Cítila jsem, že náš zápas jim nemůže být lhostejnější. Očekávala jsem, že v momentě, kdy začnu řečnit, všichni odejdou ze sálu. (...) Ten večer jsem ale odcházela ze sálu s příslibem až pěti milionu dolarů.“¹⁸⁰

Ke konci již byla striktní a nebrala si žádné servítky: „Musíte si vybrat, buď se setkáte na Madison Square Garden kvůli oslavám nově založeného židovského státu, nebo se zde setkáte u příležitosti pietního aktu za palestinské Židy, kteří nešťastně zahynuli.“¹⁸¹

¹⁷⁷ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 11.

¹⁷⁸ MANN, Peggy. *The Life of Israel's Prime Minister*. Vyd. 1. New York: Coward, McCann & Geoghegan, 1971, str. 142.

¹⁷⁹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 318.

¹⁸⁰ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 210.

¹⁸¹ MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scribner's Sons, 1988, str. 321.

Golda Meirová se v březnu roku 1948 vrátila do Palestiny s padesáti miliony dolarů.¹⁸² Ben Gurion poznamenal, že „až se jednoho dne bude opět sepisovat historie, bude napsáno, že žila jedna Židovka, která sehnala peníze, jež umožnily vznik státu.“¹⁸³

Po návratu do Palestiny ji zde ale čekaly i další úkoly, které bylo nutné splnit. Jedním z nich byla opětovná návštěva Abdulláha. Cílem návštěvy bylo znovu hášimského krále přesvědčit, aby dostal svého slibu a neútočil na palestinské Židy. Abdulláh se jí tehdy zeptal, proč tak spěchají s vytvořením státu. Golda jen stroze řekla: „Čekali jsme dva tisíce let. Neříkala bych tomu spěch.“¹⁸⁴ Jejich setkání však nedopadlo dobře – Abdulláh zcela změnil svůj názor na neútočení.

V té době Golda čelila dalšímu neúspěchu. Vedení *jišuvu* se rozhodlo pro utvoření prozatímní vlády. Golda očekávala, že jí bude nabídnuto jedno z předních míst. I přesto, že byla jmenována do Národní rady, nebyla pozvána do *Minhelet Haam*, třináctičlenné národní administrativy, jež měla spravovat stát do prvních voleb.¹⁸⁵ „Pro Goldu to byla těžká rána, ale tento první kabinet byl opatrně sestaven tak, aby upevnil vládnoucí koalici. Poté, co Ben Gurion zajistil podporu pro Mapai napravo, nalevo i mezi náboženskými Židy, zbývalo mu všeho všudy šest postů, jež mohl obsadit svými spolubojovníky. Musel volit mezi Goldou a Remezem.“¹⁸⁶ Ben Gurion si nakonec, pro Goldinu smůlu, vybral Remeze.

Golda však opět dala najevo svoji nechuť k jakémukoliv odmítnutí. Ve chvíli, kdy byl konec britského mandátu na spadnutí, se účastnila každého zasedání vlády – ačkoliv neměla žádné hlasovací právo a jakékoliv oprávnění vyjma členství v Národní radě.

Golda Meirová však ale o nejdůležitější okamžik ve svém životě nepřišla. Jako jediná žena 14. května 1948 podepsala Deklaraci nezávislosti Státu Izrael. Je zvláštní, že ačkoliv mnozí ze sedmatřiceti signatářů po výzvě Bena Guriona přijali hebrejská jména, Golda odmítla – podepsala se jako Golda Meyersonová.

Byl to významný okamžik, za který bojovala několik let. „*Stát Izrael! Mé oči byly plné slz a mé ruce se trásly. Proměnili jsme náš sen ve skutečnost. Já, Golda Mabovyčová*

¹⁸² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 214.

¹⁸³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 214.

¹⁸⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 218.

¹⁸⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 130.

¹⁸⁶ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 130.

Meyersonová, jsem žila proto, abych spatřila tento den. Cokoliv se teď stane, jakoukoliv daň budeme muset zaplatit, vše je nic oproti tomu, že jsme vytvořili židovský stát. ¹⁸⁷

3.3 Golda jako matka židovského národa v Rusku

Bylo jasné, že přežití nově vzniklého státu může zajistit jen dostatek peněz a získání těžkých zbraní. Sám Ben Gurion tedy poslal Goldu Meirovou do Spojených států, aby pomohla tyto nutné prostředky pro Stát Izrael získat. Již dříve se díky svým vyjednávacímschopnostem osvědčila, není tedy divu, že pro Bena Guriona byla jasnou první volbou.

Ve Spojených státech Golda opět nezklamala a získala od amerického židovstva sedmdesát pět milionů dolarů. Američtí sionisté už tak byli dojati nově vzniklým státem, nicméně Golda je ještě více naklonila na svoji stranu, když řekla, že „*bez jejich pomoci se dál neobejdou.*“ ¹⁸⁸ Úderně je vybídla, aby společně sdíleli radosti i starosti. ¹⁸⁹ Golda opět získala, co chtěla a potřebovala - další peníze a naději pro palestinské Židy.

Vzápětí, co jedna mise pro Goldu skončila, začala druhá – tehdejší ministr zahraničí Šarret ji požádal, aby odjela do Moskvy jako první velvyslankyně Izraele. Goldě toto rozhodnutí však nebylo příliš po chuti. ¹⁹⁰ Mnohem důležitější pro ni bylo vrátit se zpět do Izraele a pomoci zde s uspořádáním nového židovského státu a vyřešit boje s Araby. ¹⁹¹ Přes všechny výmluvy a dokonce i přes její zdravotní stav, nakonec do Moskvy odjet musela.

Byla to zvláštní a schizofrenní mise. Na jednu stranu měla Golda za úkol budovat přátelskou atmosféru, kterou již Rusko k Izraeli vysílalo, když jako druhá zem oficiálně uznala prozatímní izraelskou vládu. Nicméně spíše než podporovat Židy, šlo Rusům o to, aby došlo ke stažení Britů z Blízkého východu. Rozdělení Palestiny totiž pokládali za jediný způsob, jak zbavit území západního mocenského vlivu. I přesto Golda byla vyslána do Moskvy, aby díky budování strategického spojení pomohla Státu Izrael obstát

¹⁸⁷ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 226.

¹⁸⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 235.

¹⁸⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 235.

¹⁹⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 238.

¹⁹¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 141.

na dosti nepřátelském území. Jejím druhým úkolem bylo pomoci ruským Židům připojit se k nově vzniklému státu.¹⁹²

Jakékoliv pochybnosti, které měla Golda o svých schopnostech v této misi, byly naprosto zbytečné. Vše již bylo předem ztracené, přátelské vztahy ze strany Ruska byly pouze chytrým manévrem, jak se zbavit Britů. Stalin se již pevně rozhodl, že z ruských Židů budou nejlepší komunisté na světě.¹⁹³

Golda navzdory své nechuti k diplomacii byla v Moskvě připravena ke svému úkolu, který zahrnoval vytváření diplomatických dohod, navázání obchodních vztahů, prozkoumání možnosti emigrace a vytváření si kontaktů na sovětských úřadech. Pro její smůlu však nikdo o kontakty natožpak o diplomatické či obchodní dohody nestál. Golda prakticky v Moskvě neměla co dělat.¹⁹⁴

*„Dvakrát se setkala s ministrem zahraničí Molotovem, ale jejich rozhovory zůstaly pouze u nicneříkajících zdvořilostních frází. Zajímala se o možnosti půjček nebo jiné finanční pomoci, ale Sovětský svaz byl na tom stejně bídě jako Izrael. Spolu se svým týmem zůstala tedy Golda přehlížena. Izrael nemohl nabídnout nic víc než svou neutralitu a Stalin byl již přesvědčen, že se Izrael stane lokajem buržoazních imperialistů.“*¹⁹⁵

Golda Meirová věděla, že přátelství se Sověty je ztraceno, její druhý úkol však ztracen ještě nebyl. Rusko čítalo tři miliony Židů a Golda byla přesvědčena, že mnozí z nich chtějí vycestovat do Izraele. Byla si však dobře vědoma, že podporovat emigraci z cizí země je těžký úkol, který se pohybuje na velmi tenkém ledě. Na sovětských úřadech se však s Goldou o povolení k emigraci nehodlali takřka vůbec bavit. Avšak nemožným úkolem bylo také spojit se s ruskými Židy. Většina z nich se bála kontaktovat Goldu nebo se s ní přímo setkat – považovali to za příliš nebezpečné.¹⁹⁶

Golda dělala vše možné, aby se setkala s ruskými Židy a mohla zjistit, zda si nadále uchovávají svoji identitu i po tak dlouhých letech utlačování. Pořádala ve svém bytě dny otevřených dveří, navštívila židovské divadlo, pokoušela se o jakékoliv navázání kontaktu. Bohužel, pokud se za ní někdo odvážil přijít, nikdy se nejednalo o dlouhý rozhovor.¹⁹⁷

¹⁹² SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 239.

¹⁹³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 141.

¹⁹⁴ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 222.

¹⁹⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 144.

¹⁹⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 254.

¹⁹⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 147.

Netrvalo ale dlouho a Golda opět ukázala, že je schopná dosáhnout svých cílů. Při své první návštěvě synagogy v Moskvě ji rabín naznačil, aby se dostavila na oslavu svátku *Roš ha-šana*. Rabín jí řekl, že na tento svátek chodí do synagogy okolo dvou tisíc Židů, Golda tedy nebyla překvapená, když v ten den proudily k synagoze davy Židů. Tentokrát byl ale počet zcela jiný než obvykle. K velkému překvapení všech se dostavilo okolo třiceti tisíc Židů a všichni přišli z jediného důvodu – kvůli Goldě. Dotýkali se její ruky, líbali cíp jejího oděvu, plakali a hebrejsky, jidiš či rusky volali „Naše Golda“. Mnozí zpívali izraelskou hymnu *Hatikvu*. Golda se zmohla jen na jediná slova, která byla schopna říct při tak silném vlasteneckém prožitku: „*Díky, že jste zůstali Židy.*“¹⁹⁸

Golda navštívila synagogu i na svátek Jom Kipur, ten už však byl hlídán milicí. Golda strávila celý den v synagoze a na tento den vzpomínala s nemalým množstvím citu a pokory vůči ruským Židům, kteří se nebáli po dlouhé době veřejně demonstrovat: „*Na konci dne všichni zpívali „Le šana ha-ba be Jerušalajim“ a přitom se dívali na mne. Ta slova jakoby otřásla celým světem. Byla to nejvášnivější sionistická řeč, jakou jsem kdy slyšela.*“¹⁹⁹

Euforie ale neměla dlouhého trvání. Během měsíce byly zrušeny časopisy v jidiš a židovské divadlo, bylo zatčeno několik Židů s vysokým postavením, knihy židovských autorů zmizely z veřejných knihoven. Stalinův boj proti jakémukoliv náznaku židovského národního vědomí byl v plném proudu.²⁰⁰

3.4 Myšlenky o rovnosti a spravedlnosti

Nebylo nutné, aby Golda dále zůstávala v Moskvě. Po pěti měsících se tedy vrátila zpět do Izraele, kde 2. února 1949 izraelská vláda oznámila, že se Golda Meirová stává ministryní práce.

Být členem vlády ale v té době nebylo nejjednodušším úkolem. S vyhlášením nezávislosti se pomyslné dveře pro přistěhovalce otevřely dokořán. Problémem se stalo, jednak vybudování nového zázemí pro nově přicházející, ale také samozřejmě odlišné zvyklosti, které s sebou každý Žid z různých částí světa přinesl.

Je samozřejmě důležité poznamenat, že tito noví imigranti se lišili od sionistických průkopníků, kteří měli své ideály a jakousi romantickou povahu. Tito Židé byli většinou

¹⁹⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 149.

¹⁹⁹ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 252.

²⁰⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 254.

přeživší holocaustu nebo pamětníci pogromů. Proto bylo nutné zajistit jim nový domov, obživu, lékařskou péči a mimo jiné také jazykovou výuku.

Nová práce a nový směr byl pro Goldu spasením a další výzvou, kterou přijala s nadšením. Diplomacie pro ni nebyla a cítila se až příliš odloučená od politického dění. Proto chtěla dokázat, že tohle je úkol hodný její osobnosti, ačkoliv toto vše pro ni bylo zcela novým neprozkoumaným územím.

Takřka hned po svém nástupu do vlády přišla Golda s plánem na výstavbu třiceti tisíc nových domů.²⁰¹ Ministerstvo financí bylo tvrdě proti – kde může vzít Izrael tolik peněz na výstavbu domů, když stát sotva přežívá ze získaných milodarů? Golda Meirová viděla řešení opět v získání potřebných financí v Americe, nebála se znovu využít své schopnosti a vlastně i štěstí u amerických sponzorů. Vždyť jejím heslem pro toto období bylo: „*Potřebujeme levné ubytování, a to rychle!*“²⁰²

Golda věděla, jak zapůsobit na americké Židy. Se svojí směsí naprosté upřímnosti a schopností vyvolat v každém alespoň malý pocit viny, pronesla před nimi jednu ze svých mnoha úspěšných řečí, díky kterým získala peníze pro svůj plán: „*Před dvěma týdny jsem našemu parlamentu předložila projekt na třicet tisíc bytových jednotek do konce tohoto roku. Parlament to schválil a celá země se radovala. Udělala jsem však zvláštní věc, a to že jsem jim představila projekt, na nějž nemám dostatečné prostředky. Bylo mi hrozně, když jsem podepsala nekrytý šek, ale udělala jsem to. Je na vás, zda ti lidé zůstanou v táborech nebo zda jim vrátíte jejich důstojnost.*“²⁰³

Dalším problémem byla vysoká nezaměstnanost, jelikož přes pět tisíc lidí bylo vedeno jako nezaměstnaní. Golda Meirová věděla, že je toto velký problém a jak sama upozorňovala – v tomto čísle nebyly vedeny ženy v domácnosti a ani důchodci, kteří si potřebovali přivydělat aspoň menší částku pro svoje přežití. Pracovní místa dostávali jen lidé s potřebnými dovednostmi. Což byl problém, jelikož většina nezaměstnaných byli uprchlíci bez jakéhokoliv rekvalifikačního kurzu. Navíc s nárůstem přistěhovalců se samozřejmě zvětšoval i počet nezaměstnaných.

Golda tedy přišla s programem pro tyto nezaměstnané, což byla výstavba obytných domů, nemocnic, sázení stromů, stavba silniční sítě v Galileji, oprava a rozšíření

²⁰¹ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 240. ISBN 76 - 94238

²⁰² SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 264.

²⁰³ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 264.

komunikací v pobřežní oblasti, budování cest ke *kibucům*, oprava dálnice. To vše pomohlo zajistit nezaměstnaným práci skoro na patnáct dní v měsíci.²⁰⁴

S tímto plánem a vlastně se svou domácí revolucí, jenž byla reakcí na ekonomy, kteří odmítali její návrhy, Golda zvítězila. Na vše si však musela získat peníze opět sama. Jistě, dá se říci, že po všech těch letech byla zvyklá, že o finance musí prosit Židy ve Spojených státech, ovšem po takové době byla už unavená z neustálého dožadování se pomoci a závislosti na druhých. Vše dosáhlo vrcholu v momentě, kdy se ji v Americe zeptali, zda se vše nevyřeší, když budou do Izraele posílat potravinové balíčky. Pro Goldu to byla poslední kapka a odpověděla jen stroze: „*Myslíte si, že je to legrační, ale pro mě to taková legrace není.*“²⁰⁵

Ve své funkci ministryně práce opět projevovala svoji nekompromisní povahu a nechut' ke slovu „ne“. Zákon o náhradní vojenské službě pro ženy, jenž by se týkal i dívek z věřících rodin, které by mohly rok pomáhat v nemocnicích či školách²⁰⁶, plán na výstavbu domů pro nové přistěhovalce, umožnění práce pro několik tisíc nezaměstnaných lidí a nesouhlas s omezením kvóty ohledně počtu imigrantů do Státu Izrael - tím vším proti sobě štvála jak část ekonomů a ortodoxních Židů v Izraeli, tak i americké Židy. Stát Izrael procházel krizí a dosud nebyl vidět žádný konec tohoto stavu. Jídlo bylo na přiděl, místo pro nové přistěhovalce bylo stále menší a kdekdo si stěžoval na nedostatečný finanční obnos za svoji vykonanou práci. Golda se ale nebála stát za svým názorem, chtěla pomoci všem Židům a dostat je zpět do jejich domova a nikdy se nikoho nebála osočit z toho, že je chamtivý a sobecký, když chce své životní podmínky zlepšit na úkor ostatních.

Zdá se, že s nově získanou funkcí a mocí, byla Golda tvrdší, než kdykoliv dřív. Ne však, že by využívala svoji moc a sílu ve svůj prospěch, naopak vše dělala proto, aby mohl vzniknout socialistický stát, který pojme všechny Židy a podá jim pomocnou ruku.

Goldiným životem byla zcela jistě práce a pomoc druhým. Možná tím ale pomáhala i sobě, aby neustálou prací zaplnila prázdné místo ve svém osobním životě. V této době zemřel její manžel Morris, a ačkoliv žili už několik let odděleně, jeho smrt Goldu samozřejmě zasáhla. Navíc i její dlouholetý přítel David Remez náhle zemřel. Golda se tak

²⁰⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 154 - 155.

²⁰⁵ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 287 - 288.

²⁰⁶ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 196.

ocitla jak v boji proti některým politikům, tak i ve svém osobním životě sama. V žádném případě ale nesnesla, aby si kdokoliv myslel, že je zranitelná.²⁰⁷

Přes všechny problémy se jí však podařilo, aby během jejích sedmi let ve funkci ministryně práce dostalo sto dvacet tisíc rodin uprchlíků stálý domov, osmdesát tisíc uprchlíků absolvovalo rekvalifikační kurzy a čtyři sta tisíc jich nastoupilo do práce.²⁰⁸

3.5 Boj za bezpečnost Židů

V roce 1956 se Golda Meirová stala ministryní zahraničních věcí a vystřídala tak Moše Šarreta. Po snaze zlepšit životní podmínky pro obyvatele Státu Izrael, se Golda ujala nového úkolu, a to navázání nových vztahů s ostatními státy a upevnění těch starých.

Na své podřízené zaměstnance byla tvrdá a málokdy se nechala přesvědčit a vyslechnout jiný názor. Byla přísnou ženou, která ráno stála u vchodu do ministerstva, aby viděla, kdo přišel pozdě.²⁰⁹

Jakkoliv ale byla Golda přísná na domácí půdě, v zahraničí byla oblíbená. Po svém jmenování do funkce ministryně zahraničí se stala tváří Izraele ve Spojených státech, ve světových metropolích a na mezinárodních konferencích. *„Přesvědčená, že osobní vztahy jsou důležitější než formální diplomacie, trávila měsíce na cestách napříč Spojenými státy a Kanadou, po Dálném východě, Latinské Americe a Africe. Povečeřela s císařem Hirohitem a dalšího dne se vydala na návštěvu uprchlických táborů v severní Barmě. Kamkoliv se vydala, sklízela obdiv jako jediná ministryně zahraničí na světě.“*²¹⁰

3.5.1. Golda jako diplomatka

V červenci 1956 egyptský prezident Gamál Násir znárodnil Suezský průplav, což byla součást plánu jak vést ekonomickou válku proti Izraeli.²¹¹ Izrael cítil, že se mu kolem krku pomalu utahuje smyčka. Šimon Peres, osobní poradce Ben Guriona, odletěl do Paříže, kde francouzský ministr obrany sdělil britsko-francouzský plán na obsazení průplavu. Toto sdělení doprovázela otázka, zda se k tomuto plánu připojí také Izrael.²¹² Ben Gurion byl

²⁰⁷ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 264.

²⁰⁸ SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Gold Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955, str. 287 - 288.

²⁰⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 169.

²¹⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 170.

²¹¹ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 142.

²¹² GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 325.

nabídkou nadšený. Návrh skýtal příležitost, jak znovu otevřít vodní cesty a zničit teroristické základny. Ben Gurion tedy vyslal do Paříže tým, který měl návrh prodiskutovat, v tomto týmu nechyběla ani Golda, ačkoliv s tím Peres nesouhlasil.²¹³ Nakonec po několika diskuzích byla operace dojednaná; podle plánu měl Izrael obsadit průplav a tímto krokem poskytnout diplomatické krytí pro Francii a Británii. Tyto dvě země budou předstírat zděšení a dají oběma stranám ultimátum na stažení se. Egyptská strana podle předpokladů odmítne, tudíž francouzské a britské letectvo začne bombardovat egyptská letiště. Golda však navzdory nadšení u ostatních nedůvěřovala loajalitě těchto dvou velmocí.²¹⁴

Z počátku šlo vše podle původního plánu. Čtyři sta izraelských parašutistů seskočila na Sinaj a poté se vydala k průplavu. Podle dohody bylo vyhlášeno ultimátum, na které Egypt nepřistoupil. Ovšem Britové a Francouzi bombardování odložili o celých dvanáct hodin později, takže svět nabyl dojmu, že Izrael jedná zcela na vlastní pěst. Dříve než bylo uskutečněno bombardování ze strany spojenců, se na Izrael snesla vlny kritiky a tlak na něj se stupňoval. Britové však trvali na tom, aby Izrael zůstal na obsazeném území. Ve chvíli, kdy se spojenecké síly snažily dostat na egyptské pobřeží, bylo už pozdě a válka byla u konce. Izraeli se podařilo obsadit celý Sinajský poloostrov, Pásmo Gazy a Šarm al-Šejch, což byl výběžek, ze kterého lze kontrolovat vstup do Tiránské úžiny.²¹⁵

Goldiny obavy se potvrdily, jelikož v momentě, kdy Spojené státy a OSN snesly na Izrael vlny hněvu, Francouzi a Britové ustoupili a neposkytli svou slíbenou pomoc. Valné shromáždění plně odsouhlasilo, aby Izrael neprodleně stáhl své vojáky ze Sinaje a z Pásmo Gazy.²¹⁶

Golda Meirová jako výborný řečník s přesvědčovacími schopnostmi byla vyslána, aby světové vůdce přesvědčila, že Izrael jednal v sebeobraně a že stáhnutí vojska bez řešení egyptského porušení mezinárodních dohod o volném pohybu lodí by jen spělo k dalším konfliktům. Goldina řeč zdůrazňovalo toto: „*Izraelský lid šel do pouště a zapustil kořeny v kamenitých úbočích hor; aby založil nové vesnice, postavil cesty, domy, školy a nemocnice, zatímco arabští teroristé pronikající do země z Egypta a Jordánska byli vysíláni, aby zabíjeli a ničili. Izrael kopal studně a přiváděl vodu potrubími z velkých vzdáleností; Egypt vysílal fedajíny, aby studny a potrubí ničili. Došlo k pohodlnému*

²¹³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 296.

²¹⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 271.

²¹⁵ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 143 - 172.

²¹⁶ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 328.

*rozdělení práce. Arabským státům bylo jednostranně přiznáno právo vést válku, kdežto Izrael byl jednostranně odpovědný za udržování míru. Konflikt ovšem není jednosměrnou ulicí.*²¹⁷

Bohužel v čase, kdy se západní mocnosti přely, neměl Goldin proslov žádný efekt. Golda se tedy rozhodla cestovat a přesvědčit Američany, aby vyvíjeli tlak na prezidenta Eisenhowera, který požadoval stažení Izraele z území. Golda se opět dostala do rozporů i na domácí půdě. Z počátku s Ben Gurionem souhlasila, avšak později se od jeho stanovisek odvrátila. Byla požádána, aby OSN oznámila, že se Izrael stáhne z území za několika podmínek: izraelské lodě budou mít povolenou plavbu po Tiránské úžině; izraelští vojáci budou dohlížet na příměří u Šarm al-Šejchu a spravovat Pásmo Gazy; Izrael bude mít právo na odvetný úder, pokud jim Egypt zabrání ve volné plavbě nebo jeho vojáci překročí hranice. Ben Gurion se bál, že by odmítnutím mohl poškodit přátelský vztah s Francií, ale Golda byla přesvědčená, že stažení vojska z území bez řešení může jen vyvolat další konflikty a neviděla důvod, proč by měla Spojeným státům či OSN důvěřovat. Ano, věděla, že odporuje světovému mínění, byla ovšem i přesto proti. Goldě byl přes všechny její protesty napsán projev, kde sdělí izraelské stanovisko, navrhla však, ať se řeč jen vytiskne a rozdá přítomným delegátům. Setkání ale již bylo dohodnuté a připravovaný projev přečetla. Američané však svých závazků později nedostáli, tak jak se Golda domnívala. Sice se postavili za právo volné plavby, ale právo na odvetu a ochranu nepotvrdili. Golda byla zdrcená. Když se jí přátelé ptali, co dělala tehdy večer, odpověděla jim, že prala prádlo, aby aspoň něco kolem ní bylo čisté.²¹⁸ Golda Meirová zřejmě pocítila, že je Ben Gurionovou loutkou, využívanou pro své řečnické dovednosti.

3.5.2 Golda jako ochránitelka

Jako ministryně zahraničí měla Golda za úkol navazovat nové vztahy s ostatními zeměmi. Cítila se však opět podvedená, když Ben Gurion začal vyjednávat dohody s Německem. Golda byla přesvědčená, že Německo nebude vhodným spojencem do doby, kdy v jeho vládě a úřadě budou zastoupeni nacisté. Ben Gurion v tomto spojení viděl praktickou stránku, a to získání peněz a zbraní, které bylo Německo ochotné Izraeli

²¹⁷ SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973, str. 89 - 90.

²¹⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 177 - 178.

poskytnout.²¹⁹ Nicméně nakonec Golda po několika jednáních povolila a přikývla navázání vztahu s Německem.

Golda Meirová hrála stále jen vedlejší roli, Ben Gurion společně s Peresem byli hlavou ministerstva zahraničí a ona jen přednášela jejich návrhy nebo uklízela po jejich chybných krocích.

V době, kdy byla Golda Meirová zcela odsunuta na druhou kolej ohledně možnosti navazování nových přátelských vztahů, rozhodla se odcestovat do Afriky, kde chtěla vypomoci při budování lepších životních podmínek a pomoci v zápasu s chudobou, samozřejmě s vidinou možnosti navázat nové přátelské vztahy a vybudovat nové kontakty pro Stát Izrael.²²⁰

Golda se pomalu stávala známou osobností i v Africe. Byla jim nápomocná a dávala rady ohledně budování škol, nemocnic a pozemních komunikací. Tím, že dávala cenné rady, ale nesnažila se je přeměnit k obrazu Izraele, si dokázala získat jejich důvěru a upevnit tak vztah mezi Afrikou a Státem Izrael. Afričtí delegáti se pak několikrát postavili za Izrael na Valném shromáždění OSN.²²¹

Pomoc Afrike však zřejmě nebyla jediná věc, která Goldu přiměla navštěvovat tento světadíl a udržovat s ním přátelský vztah. V Africe viděla sebe a ostatní Židy, kteří potřebovali pomoci v boji s diskriminací, podceňováním a otroctvím – bylo vlastně pro ni morální povinností jim nabídnout pomoc. V neposlední řadě se na Goldině pracovním a osobním životě projevíly osamělé roky v Izraeli. Zde v Africe se Golda opět cítila potřebným člověkem, který je za své činy odměněn citem a úctou. Pro Goldu to zde nebyla jen politika, ale osobní záležitost.

3.5.3 Odchod Goldy Meirové z vlády

V roce 1959 v rámci předvolební kampaně oznámil Ben Gurion, že chce do vlády zapojit mladé lidi. Golda, věčně nekompromisní a s uraženou pýchou, odmítala, aby byla odsunuta na vedlejší kolej.²²² Poháněna ctižádostí a záští se stala protikandidátkou Bena Guriona. Na její stranu se přidal ministr školství Zalman Aran a ministr obchodu Pinkas Sapir, a Izraelci je začali přezdívat „trojka“.

²¹⁹ SYRKIN, Marie. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969, str. 301.

²²⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 319.

²²¹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 320.

²²² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 345.

Rozpoutal se otevřený boj Goldy proti mladé generaci v čele s Ben Gurionem. Golda ale, ačkoliv jako ministryně zahraničí neměla mnoho moci, byla doma v Izraeli hybnou silou a nebála se ostře vystoupit proti svým oponentům. Po všech otevřených střetech a vzájemnému obviňování, ve kterém se objevovaly staré nedořešené záležitosti, nakonec Ben Gurion opustil *Mapai* a založil svoji vlastní politickou stranu *Rafi*. Po boji ve volební kampani nakonec *Mapai* získala čtyřicet pět křesel ve vládě, oproti tomu *Rafi* pouhých deset.²²³

Golda, spokojená s výsledky voleb a se svým vítězstvím, rezignovala na funkci ministryně zahraničí a ponechala si pouze křeslo v *Knesetu*. Netrvalo však dlouho a byla požádána, aby se stala generální tajemnicí strany *Mapai* a pokusila se sjednotit politické strany. Tyto plány však přerušil Násir, když 16. května vojensky znovu obsadil Sinajský poloostrov a o několik dní později uzavřel Tiránskou úžinu.²²⁴

Izrael znovu pocítil, že nezbyvá nic jiného než protiúder. Začala tak Šestidenní válka, kterou nakonec Izrael vyhrál – během šesti dní znovu získal celý Sinajský poloostrov.²²⁵

Po ukončení válečných nepokojů se Golda konečně mohla pokusit vyřešit další rozbroje, a to na domácím území. Vizi měla jasnou, chtěla znovu sjednotit *Mapai* se stranami, které se od ní odštěpily – *Rafi*, *Achdut a Mapam*. Bohužel i v tomto sjednocení viděla rizika, která se bála přijmout. Pokud by se *Mapai* sjednotila s *Rafi*, mohl by Danaj snadno vystřídat Eškola jako ministerský předseda. Stejně tak nevěřila Peresovi a jeho touze dostat se k co nejvyšší moci. Byl to opět boj, ale Golda Meirová, ačkoliv už stará dáma, vedla tyto spory o sloučení stran zdatně. Nakonec smlouvu o sjednocení stran podepsali v Jeruzalémě roku 1968. Nebylo však překvapením, že spory a dlouholetá rivalita pokračovaly nadále. Golda i zde používala taktiku, kterou se řídila vždy, když cítila, že ji nikdo neposlouchá, a když potřebovala udržet stranu pod kontrolou – rezignace na její funkci. Když tak opravdu po několika měsících učinila, nikdo ji vlastně nebral vážně. Golda ale odešla.²²⁶

Je otázkou, co za to mohlo více. Jestli nekonečné dohody se stranou *Rafi*, boje s Eškolem, nepodařené pokusy o opravdové sjednocení nebo osobní život, který po dlouhou dobu zanedbávala? Navíc se Golda léčila s rakovinou lymfatických uzlin, což

²²³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 202.

²²⁴ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 179.

²²⁵ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 182.

²²⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 374 - 375.

mohl být určitě také důvod, proč trochu zvolnit pracovní nasazení. Golda jen řekla, že v sedmdesáti už člověk má právo si trochu užít.

Bylo však jasné, že z politiky odešla velká osobnost, která se těžko nahrazovala. Málokdo si tuto situaci vůbec dokázal představit. Vždyť kde se najde člověk tak tvrdý a s takovou morální autoritou, že by dokázal udržet na uzdě válčící strany a mírnit jejich ega?

Vypadalo to jako konec jedné éry. Ben Gurion, po sjednocení *Mapai* s *Rafi*, odešel a vytvořil svoji vlastní stranu. Šarret byl mrtvý, stejně jako první dva izraelští prezidenti a většina signatářů Deklarace nezávislosti. Nyní odcházela i Golda Meirová, žena, která stála u zrodu Izraele, vybrala několik milionů dolarů pro rozvoj nového státu a byla mezinárodní tváří Izraele.

4. Golda Meirová – rovnost a spravedlnost

Prosazovat spravedlnost a právo je před Hospodinem výbornější než obět.

Prísloví 21, 3

Po odchodu Goldy Meirové z politické scény se v *Mapai* spory stále neuklidnily. S vědomím, že smrt premiéra Leviho Eškola se blížila každým dnem, byly spory a rivalita mezi Moše Dajanem a Jigalem Allonem více vypjatější. Nakonec v únoru 1969 Levi Eškol zemřel a bylo jasné, že ústřední výbor strany bude muset vybrat mezi Dajanem a Allonem. Dajan si naklonil lid, ale Allon měl na své straně představené strany. Bylo všem jasné, že rozhodnutí nebude jednoduché a ať už bude jakékoliv, dojde mezi oběma kandidáty k vážnému střetu. Sapir, generální tajemník strany, který nahradil Goldu, se již nějaký čas snažil mírnit tyto dva soky a věděl, že jediným řešením je přesvědčit Goldu, aby kandidovala.²²⁷

Golda snila o premiérském křesle už od doby, co z něj odešel Ben Gurion. Nebylo žádným tajemstvím, že se cítila zklamaná, když ji nikdo nenavrhnul na místo jeho nástupce. Sapira tedy překvapilo, když jeho návrh razantně odmítla. Po druhé ji už ale přemlouvat nemusel.²²⁸

Dne 17. března 1969 se Golda Meirová stala první premiérkou Státu Izrael, čímž se jí splnil další sen.²²⁹ Nenastoupila však do funkce za příliš příznivé situace, ačkoliv je otázkou, zda vůbec někdy „příznivá situace“ ve Státu Izrael mohla nastat. Golda viděla Stát Izrael tak, jak si ho nikdy nepředstavovala; nebyl pro ni zdaleka tak socialistický, jakým si ho přála mít. Země nebyla bez konfliktů a zločinců a jedinou starostí jejích obyvatel nebyla práce pro blaho státu a spokojenost rodiny.

Golda se stala premiérkou v době, kdy situace na Blízkém východě byla jen zdánlivě stabilní. Izrael díky Šestidenní válce žil v jakémsi mýtu o neporazitelnosti Izraele, kdežto Arabové se cítili poníženi. Léta 1969 až 1971 byla vyplněna boji a šarvátkami a ačkoliv se situace zdála na oko klidná, všichni jen čekali, kdy dojde k válce. Samozřejmě že tuto situaci měla na vědomí i Golda, proto se rozhodla pro jakousi diplomatickou ofenzívu, setkávala se se státníky, snažila se naklonit veřejné mínění, což nebylo tak snadné, jelikož v této době lidé začali být spíše pacifisty po tolika negativních

²²⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 215 - 216.

²²⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 217.

²²⁹ SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha : Regia, 1999 , str. 711.

zkušenostech s válkami. Věděla také, že je třeba znovu si naklonit na svoji stranu Ameriku a zajistit pro Izrael dostatečný přísun zbraní. Golda se tak ocitla ve velmi napjatém období. Čekalo se na to, kdy vypukne válka a kdo v ní nyní zvítězí.

4.1 Touha po spravedlnosti a rovnosti

Prvními kroky, bez kterých nešlo pokračovat dál, bylo sjednocení strany a uklidnění domácí politické scény. Vláda byla plná tahanic a málokdy se kabinetu podařilo na něčem se dohodnout. Golda Meirová se ujala svého úkolu tvrdě a dá se říci i mateřsky. Samotní izraelští politici o ní říkali, že jim připomíná jejich matky a že není matky, která by s nimi zacházela přísněji. Tam, kde byl jakýkoliv náznak odporu, protestu či nespokojenosti, zasáhla Golda tvrdou rukou a tišila ostatní, dokud opravdu doslova nezmlkli. Posunula svoji málokdy snesitelnou povahu ještě více za hranice přijatelnosti. Možná to bylo i jejím věkem, který ji zatvrdil o trochu více. Je pravda, že politici ji mnohdy brali jako terč posměchu, ale nikdo proti ní nezkusil veřejně vystoupit.²³⁰

Co se týče domácí politiky, nebyla Golda žádnou revolucionářskou a snažila se pokračovat v takové politice, kterou nastolili její předchůdci. Když se tedy díky měnící se době a společnosti objevil nový problém či krize, reagovala na to Golda Meirová snahou realizovat staré postupy, než aby se pokusila aplikovat nové. „*Neschopnost Goldy uplatnit nové přístupy k měnícím se společenským poměrům se projevila nejzřetelněji v bouřlivé oblasti vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli.*“²³¹ Zaměstnanci nebyli spokojeni se smlouvami, jimiž nebyli dostatečně chráněni a dožadovali se vyšších platů, které by odpovídali jejich schopnostem a kvalifikaci. *Histadrut*, izraelský odborový svaz, se tedy potýkal s vlnami stávek a s nepokoji ze strany nespokojených pracujících.²³² Golda byla zklamaná z tohoto počínání a viděla v tom jen sebestředný počin: „*Nestávkuji ti nejhuře placení, právě naopak! Přece nestrávím poslední roky ve vládě tím, že z někoho budu dělat milionáře.*“²³³ Golda nehledala žádné nové socialistické pojetí vyřešení problému, ale spíše u ní převládlo kapitalistické smýšlení. Posílala dobrovolníky na pracoviště, na kterých se konala stávka, a když nemocnice vyhlásily stávku, nutila ministerstvo zdravotnictví, aby

²³⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 377.

²³¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 226 - 227.

²³² SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha : Regia, 1999 , str. 709.

²³³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 378.

vyhlásilo stav nouze, což by přinutilo stávkující vrátit se do práce. Nakonec schválila zákon, který stávky a neschválené odbory považoval za trestný čin.²³⁴

Podobně striktně se zachovala i ohledně zvětšující se propasti mezi světskými a nábožensky smýšlejícími Židy. Ve Státu Izrael žili Židé, ačkoliv většina populace byla sekulární, bez veřejné dopravy, restaurací a služeb o šabatu, neexistovaly zde civilní sňatky a rozvody. Byl to pozůstatek po vládě Ben Guriona, který stvořil politickou alianci mezi socialisty a ortodoxními Židy.²³⁵ Golda, která o šabatu jezdila autem a ráda chodila do restaurací, které nebyly košer, se postavila na stranu ortodoxních Židů. Sama dobře věděla, jak nebezpečné by z politického hlediska bylo obrátit proti sobě *Národní náboženskou stranou*.²³⁶ Mírnila všechny s prohlášením, že sama sice věřící není, ale je nutné ostatní respektovat a že náboženství jako jediné drželo pohromadě Židy v exilu. Mnoho obyvatel Izraele ale tíhlo k autonomii, osobní svobodě a vyznávalo práva jednotlivce. Ano, je pochopitelné, že se Golda Meirová obávala zničení aliance a že s přibývajícím věkem zřejmě objevila sympatie k náboženství, ale svým jednáním ukázala, že nepostřehla přesun od kolektivistického socialismu k individualistické společnosti. Čímž si pochopitelně některé příznivce odcizila.²³⁷

4.2 Snaha o zajištění míru a bezpečí pro Židy

Golda Meirová se domnívala, že pro trvalou existenci státu je třeba zajistit mírové dohody s přímými sousedy. Golda chtěla udělat vše pro to, aby takováto jednání podnítila, ale vše co mohla udělat, bylo, že ohlásila svojí ochotu odjet do Káhiry a začít tam projednávat mír. K její smůle si ale Egypt představoval mír jinak – navrhnul pouze dohodu o neútočení s podmínkou, že se Izraelci stáhnou z míst, která byla obsazena roku 1967.²³⁸

Egypt sice odmítl mírová vyjednávání, ostatní diplomaté však nehodlali čekat a předkládali další návrhy mírových dohod. Spojené státy a Sovětský svaz pořádaly svá vlastní mírová jednání, stejně tak jako Francie a Velká Británie. Žádná z těchto zemí ale nemohla jednoznačně tvrdit, že je neutrální. Golda díky dřívějším zkušenostem byla zatvrzelá ohledně mezinárodních záruk, které jí byly slibovány.²³⁹

²³⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 381.

²³⁵ SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha : Regia, 1999 , str. 685.

²³⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 381 - 382.

²³⁷ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 381 - 382.

²³⁸ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 246.

²³⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 384.

Na postu ministerské předsedkyně vedla neústupnost Goldiny povahy mnohdy spíše k vršení dalších problémů či k neoblíbě, v zahraničních otázkách byla ale její nekompromisnost k prospěchu všech. Spojené státy na Goldu tlačily, aby alespoň oficiálně podala prohlášení o tom, že z obsazených míst Izrael neustoupí, a pokud přece jen, tak z kterých. Golda nebyla ale diplomatický nováček, věděla, že za takových okolností se nepříteli nikdy nevyzrazují taktiky a přesné kroky.²⁴⁰ Proto prohlásila jen toto: „*Tady nejde o nějaká území nebo o něco konkrétního, o čem by bylo možné jednat prostřednictvím třetí strany. K naší velké lítosti Arabové prostě nechťejí, abychom existovali. Chťejí náš stát zničit. V takové otázce není možný kompromis. Otázkou je tedy: Jsou ochotni se smířit s tím, že žijeme, a to v onom regionu? Z toho důvodu je nutné, abychom se s nimi setkali a jednali. A jestliže se s námi nechťejí setkat, je zřejmé, že s námi nechťejí žít v míru.*“²⁴¹

Záhy na to přišel americký ministr zahraničí Rogers s dalším plánem. Oznámil, že se pokusí získat slib Egypta ohledně neútočení výměnou za stažení Izraele z okupovaných území s nepodstatnými změnami hranic. Golda Meirová, zběhlá v diplomatických kličkách, viděla nejasnosti v tomto plánu – co znamenají nepatrné změny a ono neútočení? Vše se prý podle plánu mělo dořešit až Izrael a Egypt odsouhlasí základní princip Rogersova plánu. Golda plán odmítla a rozhodla se otázku bezpečnosti Izraele řešit po svém, ostatně jak to vždy dělala. Vyčerpávající válka způsobila mnoho lidských a hospodářských ztrát, Golda se proto rozhodla nařídít izraelskému letectvu zahájit nálety hluboko v egyptském vnitrozemí.²⁴²

Golda začala být obviňována z ohrožení mezinárodního míru a představitelé velmocí na ni tlačili, ať letecké nálety ukončí. Vše bylo doprovázeno výhrůžkou, že když se tak nestane, zvýší se vojenské dodávky do Egypta nebo budou Izraeli odepřeny dodávky letounů.²⁴³

Rogers, zklamán ze svého nezdařeného plánu, se pokusil znovu o zklidnění situace tím, že navrhnul devadesátidenní příměří. Golda se obávala toho, že Násir tento čas využije k posílení protivzdušné obrany. Když se však Egypt rozhodl přistoupit na devadesátidenní

²⁴⁰ Tamtéž.

²⁴¹ SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973, str. 92.

²⁴² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 245.

²⁴³ Tamtéž.

příměří, byla nucena nabídku zvážit. Plná obav a strachu z dodržení slibů, se dožadovala jistých záruk vojenské pasivity. Vše jí bylo přislíbeno a Golda nakonec ustoupila.²⁴⁴

*„Během prvních dnů příměří však izraelská zpravodajská služba zjistila, že Egypťané stěhují další protiletadlové baterie do zóny klidu. (...) Američané izraelským důkazům odmítli věřit. Právě tak odmítli připustit, že si Rogers nebyl zcela jist, co bylo míněno „klidem“ a že Spojené státy ještě nezačaly pozorovací lety nad danou oblastí. Uchvácen svým diplomatickým projektem, nezajistil Rogers ani jedno, ani druhé.“*²⁴⁵

Ve chvíli, kdy Američané uznali, že došlo k porušení dohody, bylo již pozdě. Nixon tedy alespoň jako symbolickou útěchu poslal Izraeli rušičky radarů a letecké střely. Nicméně nic z toho již nedokázalo vojensky změnit situaci.²⁴⁶

Projednávání nových mírových dohod mohlo znovu začít. Golda se, po několika zklamáních, ale stala podezřivější než dřív. Zejména pokud šlo o mezinárodní záruky a americkou iniciativu. Golda Meirová si s sebou nesla vždy něco z minulosti, co se odrazilo v jejích činech a co ji nedovolilo příliš riskovat. Zkušenosti s Blízkým východem tyto obavy ještě více posílily. Po všech zkušenostech z minulosti, které byly oživeny a znásobeny událostmi ze současnosti, neměla Golda již důvod věřit, že Arabové usilují o mír.²⁴⁷

V době dalších návrhů, které Golda nemilosrdně smetla ze stolu, se objevil jeden záblesk naděje. Přišel od Dajana, izraelského ministra obrany. Dajan navrhoval, aby Izrael začal vlastní mírovou iniciativu tím, že nabídne část území za částečný mír. Tedy stažení Izraelců dvacet mil od Suezského průplavu výměnou za příslib neútočení. Byl to velmi překvapující návrh, jelikož Izrael dlouho zastával stanovisko, že bez konečné mírové smlouvy žádná území Egyptu nepostoupí. Sadat, viceprezident, který zastupoval Násira v době jeho nemoci, byl pro projednání této nabídky. Ovšem za podmínky, že se Izrael stáhne téměř až o sto patnáct mil od průplavu a Egypt bude moci rozmístit své vojsko na východním pobřeží. Další plán na mírové jednání opět padnul.²⁴⁸

Po všech nedokončených či nezdařených plánech se objevily návrhy diplomatů, kteří byli spíše političtí aktivisté, než zkušení vyjednávači. Marek Halter, malíř, spisovatel a

²⁴⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 248.

²⁴⁵ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 249 - 250.

²⁴⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 400.

²⁴⁷ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 404.

²⁴⁸ Tamtéž.

politický aktivista, byl nejúspěšnější z nich.²⁴⁹ Díky jeho nátlaku a díky veřejnosti, která se proti Goldě bouřila, když slyšela o možnosti konečného míru, Golda nakonec povolila. Souhlasila se stažením od průplavu a povolila přístup egyptských civilistů. Návrh se Egyptu líbil a Halter měl volnou ruku ke sjednání tajné mírové schůzky v Londýně. Tyto vyhlídky na mír se však staly pouze dalším plánem, který byl zmařen díky terorismu.

4.3 Nekompromisní ochránářská Golda

Od roku 1970 se počet teroristických útoků na izraelský národ zvyšoval. Během prvních let Goldina působení ve funkci premiérky opakovaně překračovali *fedajíni* hranice a odpalovali bomby na veřejných místech.²⁵⁰

Když se izraelská bezpečnost naučila mařit teroristické útoky, teroristé si zařídili své základny v západoevropských zemích. Bylo tedy snadné pokusit se v Dánsku o atentát na Ben Guriona, odpálit nálože v židovském obchodním domě v Londýně, umístit trhavinu v izraelské vládní turistické kanceláři v Kodani či zaútočit v Aténách.²⁵¹

V roce 1972 měli teroristé vytvořenou celosvětovou infrastrukturu výcvikových táborů a kanceláří. Proti teroristické aktivitě byla Golda Meirová bezradná. Ve chvíli, kdy vyslala letectvo, aby zničili teroristické základny v Libanonu, byla odsouzena OSN za ohrožení míru.²⁵² „*Tahle věc se rozšířila jako epidemie po celém světě*“²⁵³, řekla Golda, když sledovala, jak Evropané prakticky jen přihlížejí terorismu a nechávají se zastrašit jeho výhružkami.

Dne 5. září 1972 během olympiády v Mnichově osm palestinských teroristů ze skupiny nazvané Černé září zadrželo jedenáct izraelských sportovců, z nichž dva byli hned zavražděni. Zbýlé izraelské sportovce drželi jako rukojmí a za jejich výměnu požadovali propuštění 234 palestinských Arabů uvězněných v Izraeli.²⁵⁴ Golda, zřejmě unavená z neustálého přešlapování na místě v neřešení otázky boje proti terorismu a se vzpomínkami na pogromy, se rozhodla k protiútoky: „*Kdybychom ustoupili, pak by si*

²⁴⁹ Marek Halter (narozen 27. ledna 1936 ve Varšavě) je spisovatel s francouzsko - židovským původem. Během Druhé světové války uprchl se svými rodiči z varšavského ghetta. Píše historické novely a je politickým aktivistou. NAOR, Mordecai. *The 20th Century in Eretz Israel*. Kolín nad Rýnem: Könnemann, 1998, str. 97.

²⁵⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 265.

²⁵¹ SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha : Regia, 1999 , str. 615.

²⁵² BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad - izraelské tajné války*. Praha: Jota, 2006, str. 288.

²⁵³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 268.

²⁵⁴ BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad - izraelské tajné války*. Praha: Jota, 2006, str. 289 - 290.

*nikde na světě nemohl být izraelský občan jist svým životem“.*²⁵⁵ Zároveň se Golda Meirová rozhodla mobilizovat *Sajeret Matkal*, protiteroristickou jednotku, s cílem osvobodit izraelské sportovce v Mnichově. Německá vláda však nedovolila jednotce překročit hranice a povolala německé úřady k vyjednávání s teroristy. Teroristům bylo nabídnuto neomezené výkupné, na to ale nepřistoupili. K neštěstí všech se Němci rozhodli pro záchrannou operaci na letišti. Předstírali, že vyhoví požadavkům a umožní teroristům odlet do Káhiry. Ukrytí policisté a odstřelovači bohužel nebyli dostatečně připraveni, obrněné vozy uvízly v dopravní zácpě. Mezi několika německými odstřelovači a Palestinci se na letišti rozpoutala přestřelka, při které zemřelo všech devět Izraelců, většina teroristů byla německou jednotkou zabita a tři přeživší uvězněni.²⁵⁶ Nezůstali však v Německu dlouho, propustili je v momentě, kdy jiní teroristé unesli letadlo Lufthansy, německé letecké společnosti.²⁵⁷

Díky těmto událostem Golda Meirová schválila 5. září operaci, kterou *Mosad* prosazoval již dlouho, za účelem vypátrání a likvidace hlavních teroristů.²⁵⁸ „*Pokud šlo o plánování likvidace lidí, měla Golda rozpaky. Nic jiného se s tím však nedalo dělat.*“ řekl Aharon Jariv, zvláštní poradce Goldy Meirové ve věci protiteroristického opatření.²⁵⁹

Ze současné situace však Golda vinila Evropu: „*Díky vaší netečnosti a tichému souhlasu bude terorismus postupovat, a i vy za to zaplatíte. Dosud jste byli příliš tolerantní, což ovšem pramení z antisemitismu, který nebyl zcela vykořeněn.*“²⁶⁰

4.4 Golda jako „jediná yiddishe mame“

„Při hledání příčin války na Jom Kipur je nutno se vrátit zpět k závěru a výsledkům Šestidenní války z roku 1967. Vůdcové arabských států si z tehdejší zdrcující porážky sice vzali jistá ponaučení, byl to však především egyptský prezident Násir, jenž vypracoval dlouhodobou strategii znovudobytí Sinaje a dalších území, ztracených ve válce z roku 1967. Tato strategie byla založena na kombinaci politických a vojenských opatření. (...) V srpnu roku 1973 byla zahájena závěrečná fáze plánování. Zahájení útoku bylo stanoveno

²⁵⁵ BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad - izraelské tajné války*. Praha: Jota, 2006, str. 632.

²⁵⁶ BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad - izraelské tajné války*. Praha: Jota, 2006, str. 632.

²⁵⁷ SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha: Regia, 1999, str. 533.

²⁵⁸ MORRIS, Benny. *Righteous Victims: A History of the Zionist - Arab conflict. 1881 – 2001*. Vyd. 1. New York: Vintage, 2011, str. 623

²⁵⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 268.

²⁶⁰ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 269.

na 6. říjen – židovský svátek *Jom Kipur*, *Den smíření*. Toto rozhodnutí mělo dvě příčiny. Egyptské velení počítalo s tím, že ostrážitost Izraelců v uvedený den podstatně poklesne. V období těsně kolem 6. října byl navíc vhodný stav vody v Suezském průplavu – výšky i časy přílivu a odlivu jakož i rychlost a směr proudu.²⁶¹

Zahájení egyptsko-syrského útoku však neproběhlo bez povšimnutí, jen mu nebyla přisuzována velká důležitost. Izraelské zpravodajské služby zjistily, že k Suezskému průplavu míří divize egyptské armády a že Egyptané povolali přes sto tisíc záložníků. Izraelský ministr obrany a důstojníci zpravodajských služeb se však domnívali, že se jedná o rutinní vojenské cvičení. Moše Dajan a Eli Zeira, vedoucí vojenské rozvědky, byli zaslepeni a pohrdali vojenskými schopnostmi Arabů, a rovněž si mysleli, že jeden bez druhého, tedy Egypt a Sýrie, nezaútočí.²⁶² Navzdory přesvědčení, že žádné nebezpečí nehrozí, informoval Dajan Goldu Meirovou o stávající situaci hned, jakmile se vrátil ze svých zahraničních cest.²⁶³

Golda tak klidná nebyla: „*Tady jde o víc.*“²⁶⁴ Svolala proto mimořádnou schůzi kabinetu, kde se mělo rozhodnout o povolání záloh. Ministři se však shodli na tom, že by se mobilizace měla odložit do doby, než se situace vyjasní. Nikdo z nich nevěřil, že by nebezpečí útoku bylo reálné. Díky tomuto rozhodnutí zůstal stav vojáků na východním břehu sotva patrný, oproti zmobilizovanému západnímu břehu. Skoro dvě třetiny izraelské armády měly z důvodu svátku dovolenou a jejich tanky, zbraně a munice byly daleko od místa boje stejně jako oni. Došlo tedy k tomu, že 450 izraelských pěšáků podporovaných 300 tanky a 50 děly muselo být připraveno čelit 100 000 egyptských vojáků s 1000 tanky a 2000 děly. Na golanské frontě pak měli Syřané stejný počet jak vojáků, tak tanků a děl.²⁶⁵

V noci před vypuknutím války vzbudil Goldu telefonát od egyptského kontaktu s informací, že Sýrie a Egypt zaútočí za soumraku.²⁶⁶ Vzhledem k této informaci bylo nutné se rozhodnout, jak pokračovat dál. Mobilizace záloh během pár hodin by byla nemožná. Dado, náčelník štábu, byl tedy pro preventivní letecký útok. Naproti němu stál Dajan, který byl proti s obavou, že Američané by Izrael potrestali za jakýkoliv zbrklý tah,

²⁶¹ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 283 - 286.

²⁶² HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005, str. 83 - 84.

²⁶³ HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005, str. 85.

²⁶⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 404.

²⁶⁵ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 420 - 421.

²⁶⁶ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 425 - 426.

kdyby se nejednalo skutečně o hrozbu.²⁶⁷ Vystoupil také proti Dadovu požadavku plné mobilizace: „*K protiútoku budeme mobilizovat, až padne první výstřel.*“²⁶⁸

Konečné rozhodnutí vyslovila Golda, která se přiklonila na Dajanovu stranu: „*Nikdo z nás neví, co skrývá budoucnost, ale je možné, že budeme potřebovat něčí pomoc, a jestliže zaútočíme jako první, nikdo nám nepomůže. Ráda bych řekla ano, protože vím, co to znamená, ale s těžkým srdcem říkám ne.*“²⁶⁹ Dadovy ovšem dala za pravdu ohledně rezerv: „*Jestliže vypukne válka, je lépe, abychom na ni byli připraveni, i kdyby se na nás svět měl zlobit.*“²⁷⁰

Téhož dne k večeru na jižní frontě začala válka útokem dvou set egyptských letadel na velitelská stanoviště, radary a dělostřelecké pozice. Dva tisíce děl zasypalo izraelské pozice střelami. Tanky, které vzápětí zahájily svoji palbu, zničily hlídkové věže. Za tím vším se čtyři tisíce egyptských vojáků vrhlo do boje. Byl to dokonale synchronizovaný útok, který Izraelce překvapil perfektně nacvičenými manévry. Na Golanských výšinách byla vojenská situace prakticky stejná, když v pozdních hodinách docházela munice i palivo izraelským obrněným jednotkám, zatímco se na ně valily další syrské tanky.²⁷¹

Vzhledem k tomu, že Suezský průplav dělilo od zalidněných oblastí Izraele mnoho mil pouště, bylo nutné vyřešit nebezpečnou situaci na severu, kde se syrská armáda ocitla méně než deset mil od izraelských osad.²⁷² Na severní frontu bylo vysláno čtyři sta padesát rezervistů, kteří nakonec pozastavili syrský postup, ačkoliv ztráty na životech byly obrovské. V otázce dalších postupů se Izrael po několika debatách přiklonil k protiútoku s nadějí, že Spojené státy nepřestanou v dodávkách vojenského materiálu.²⁷³

Vyjednávání ohledně amerických dodávek zbraní se konalo s Henry Kissingerem, americkým diplomatem a politickým aktivistou. Ze začátku to byl však boj s větrnými mlýny. Kissinger si byl jistý, že i bez dalších dodávek zbraní Izrael opět zvítězí nad Araby. Domníval se ale, že příliš velké vítězství izraelského vojska by Araby ponížilo ještě více a vedlo by ke zvýšení sovětského vlivu na arabském území. Chtěl proto z tohoto důvodu zabránit dalšímu vyzbrojování Izraele.²⁷⁴

²⁶⁷ HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005, str. 84.

²⁶⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 298.

²⁶⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 426 - 427.

²⁷⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 427.

²⁷¹ HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005, str. 85.

²⁷² HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005, str. 86.

²⁷³ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 318.

²⁷⁴ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 329.

Po čtyři dny bylo egyptsko-syrské tažení úspěšné a po neúspěšném protiútoku Izraele na Sinaji byla ztráta vojáků a výzbroje veliká. Golda věděla, že podpora Spojených států je nutná k jejich záchraně.²⁷⁵ Kissingerovi se však dařilo hrát jeho nebezpečnou hru ohledně zabránění nebo alespoň v minimalizaci válečných dodávek. V momentě, kdy Golda prohlédla tuto politickou hru, dožadovala se okamžitého telefonátu s americkým prezidentem Nixonem. Ten pověřil Kissingera, aby neprodleně přistoupil k dodávce zbraní.²⁷⁶ Bohužel byl Kissinger mistrem klíček a využil toho, že Nixonovy požadavky nebyly přesně formulovány – dodávky zbraní byly nadále zdržovány.²⁷⁷

Golda byla vzteky bez sebe a neúprosně nařídila Dinitzovi, izraelskému politikovi, který vyjednával s Kissingerem, aby se s ním neprodleně spojil nehledě na noční hodinu. „*Nezáleží na tom, kolik je hodin. Vzbud' ho a řekni mu, co požaduju. Pomoc potřebujeme dnes, protože zítra může být pozdě. A vyříd' mu, že spát může, jak dlouho chce – ale až skončí válka.*“²⁷⁸

Golda apelovala na Nixona a členy Kongresu znovu: „*Neobtěžovala bych vás, kdybych se domnívala, že se situace během několika dnílepší. Znáte důvody, proč jsme se vzdali preventivní akce. Kdybych náčelníkovi štábu povolila preventivní úder, jak doporučoval, není pochyb o tom, že naše nynější situace by vypadala jinak.*“²⁷⁹ Zbraně ale stále ještě nedorazily.²⁸⁰

Je otázkou, zda se na tom podílel jen Kissinger. Vždy se vymlouval na Pentagon a jeho těžký zápas s byrokracií. I to je možné, jelikož v Pentagonu tehdy působil jako zástupce ministra obrany William Clements, který měl úzké vazby na ropný průmysl.²⁸¹ Přes všechny domněnky je ale jasné, že Izrael se nemohl obejít bez pomoci.

I přes neustále tahanice o dodávku zbraní, se Izrael vydal do dalšího protiútoků. Dado byl přesvědčený, že Arabové musí být poraženi na svém území. Syřany chtěl ochromit tažením na Damašek. Úplné rozhodnutí ovšem jako obvykle zůstalo na Goldě. Ta

²⁷⁵ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 429.

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ Tamtéž.

²⁷⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 430.

²⁷⁹ SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973, str. 72.

²⁸⁰ HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008, str. 354.

²⁸¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 306.

souhlasila, i přes obavy, že jakmile se situace obrátí ve prospěch Izraele, začne Rada bezpečnosti rezolucí požadovat příměří, které nebude pro Izrael výhodné.²⁸²

Golda Meirová se ale stále nevzdávala v boji s Kissingerem - věděla, že útok na Sýrii je možný, ale za podmínky, že bude podpořen dostatečnou zásobou munice. Vše se obrátilo až ve chvíli, kdy si prezident Nixon uvědomil, jak masivní jsou dodávky Sovětů. Obrátil se na Kissingera: „*Schytáme stejnou kritiku za tři letadla jako za třicet, sto nebo celé letectvo. Pošli všechno, co létá.*“²⁸³ Nixon nařídil v sobotu 13. října okamžitou zásobovací operaci, která narážela jen na to, že žádná evropská země kromě Portugalska nedovolila americkým letadlům převážejícím zbraně přistát na svém území a doplnit pohonné hmoty.²⁸⁴

Po těžkých bojích nakonec 16. října překročili izraelští vojáci Suezský průplav a nakonec odřízli zbytek egyptské třetí armády na východním břehu Suezského průplavu.²⁸⁵ Syrský útok na Golanských výšinách dosáhl zisků během prvních 24 až 48 hodin, po nich se ale situace začala obracet ve prospěch Izraele. Do druhého týdne války byli Syřané vytlačeni a Izraelci zahájili svůj vlastní protiútok.²⁸⁶

4.5 Důsledky Jomkipurské války a rezignace Goldy Meirové

Přesně jak Golda předpokládala, se po té, co Izrael získal vojenskou převahu, objevily na jejím stole dvě zprávy – jedna od Kissingera v podobě dokumentu o příměří, druhá od Nixona, který ji žádal, aby příměří neprodleně přijala.²⁸⁷ Souběžně s těmito zprávami, jí bylo sděleno, že Rada bezpečnosti vyhlásí rezoluci o příměří, jenž vstoupí v platnost do čtyřiaadvaceti hodin.²⁸⁸

Byla spousta důvodů, proč na podmínky dokumentu nepřistoupit, sovětsko-americké příměří ale slibovalo přímé vyjednávání mezi Egyptem a Izraelem ve snaze zajistit trvalý mír. Golda si byla vědoma toho, že do této doby nikdy žádná arabská země k přímému vyjednávání nesvolila, nastolené podmínky příměří by pro ni představovaly

²⁸² MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 431.

²⁸³ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 310.

²⁸⁴ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 311.

²⁸⁵ HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha : Baronet, 2005, str. 313.

²⁸⁶ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Vyd. 1. Praha: BB Art, 2002, str. 433.

²⁸⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 313.

²⁸⁸ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002 .str. 433.

veliké diplomatické vítězství. Na příměří tedy Izrael přistoupil, pod podmínkou že Golda osobně projedná s Kissingerem podrobnosti dohody.²⁸⁹

Golda požadovala důležitou změnu – okamžitou výměnu zajatců. Kissinger, podobně tvrdohlavý jako Golda, ale nebyl ochotný pro jakoukoliv změnu v dokumentu. Řekl jen, že Sovětský svaz přislíbil výměnu zajatců bezprostředně poté, co příměří vstoupí v platnost. Golda však věděla, jak jsou nebezpečné ústní sliby. Dožadovala se vysvětlení různých kliček, které byly zaznamenány v dokumentu, a požadovala, aby byly vysvětleny nejasnosti a ihned zaneseny do dokumentu. Bylo těžkým úkolem ji přesvědčit, i díky jejím obavám, že pro ukončení ropného embarga bude muset platit Izrael různými ústupky.²⁹⁰ Navíc nebylo snadné uklidnit vojáky na obou stranách.

Po všech obavách nakonec Golda povolila: *„Můžeme si dovolit sovětskou intervenci a hněv Američanů? Co je důležitější? (...) Existuje jen jedna země, na niž se můžeme obrátit, a někdy se holt musíme řídit tím, co po nás chce – ačkoli víme, že bychom neměli. Je to ovšem jediný skutečný přítel, kterého máme a je velmi mocný. (...) Není se za co stydět, když malá země jako Izrael v situaci, v níž se nachází, někdy poslechne Spojené státy.“*²⁹¹

Golda, osobně zničena válkou, byla nucena čelit projevům kritiky ze strany izraelských obyvatel. Za méně než tři týdny zemřelo skoro tři tisíce Izraelců, což vzhledem k počtu obyvatel, byl katastrofální počet. Mýtus o neporazitelnosti Izraele se rozpadl jako domeček z karet. Golda věděla, že selhala: *„Tady nejde o nějaké pocity viny. Mohla bych racionalizovat a říkat si, že vzhledem k přesvědčení našich zpravodajských služeb by nebylo rozumné, abych povolala zálohy. Vím však, že jsem to udělat měla, a hrozné vědomí této skutečnosti mě bude pronásledovat do konce života.“*²⁹²

V situaci, v níž se nacházel Izrael, však nebyl čas na nějaké „litování se“. Izrael opustili i nejvěrnější afričtí přátelé, odklonily se i evropské země, které se bály ropného embarga, a Izrael se stal absolutně závislým pouze na Spojených státech.²⁹³

Dosáhnout trvalého skutečného míru nebylo snadné. Golda Meirová se dala do jednání s Kissingerem, jehož cílem bylo, aby Izrael uvolnil sevření Sadatovy Třetí armády

²⁸⁹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 314.

²⁹⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 433.

²⁹¹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 434.

²⁹² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 317.

²⁹³ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2000, str. 437.

a nechal je odejít.²⁹⁴ Golda, rozzlobená z tohoto požadavku, nebyla ochotna ustoupit: „Začnou válku, prohrají ji a pak chtějí, aby se jim servírovalo vítězství.“²⁹⁵ Kissinger však vytáhnul své pomyslné eso – pokud Golda přistoupí k jeho návrhu, Izrael se dočká návratu svých válečných zajatců.²⁹⁶

Jakkoliv zaskočena tímto návrhem, předložila Golda svůj vlastní plán. Obě země by si měly vyměnit své válečné zajatce a nastolit příměří tak, že se obě strany stáhnou. Kissinger se s ní odmítl o této variantě bavit.²⁹⁷ Ani u prezidenta Nixona nenašla Golda pomocnou ruku. Spojené státy potřebovaly nutně vylepšit vztah se Sovětským svazem, takže i Nixon tlačil na Goldu, aby Izrael stáhl své vojáky a přenechal část území arabským státům.²⁹⁸ Celá tato situace hnala Goldu do slepé uličky.

Neoblomná Golda se hádala s Kissingerem téměř každý den do noci. Vzájemně si nevěřili a stěží hledali smířlivé věty, které by je posunuly dál. Nikdo z nich nebyl ochotný ustoupit. Ale i přesto, že oba byli zarputilí, se na některých věcech dokázali domluvit. Dohodla se nakonec o denních dodávkách léků, vody a potravin, stažení izraelských vojsk na linii původního příměří a vzájemném oddálení obou armád a výměně zajatců.²⁹⁹

Golda po podepsání dohody o příměří odletěla do Londýna na schůzi Socialistické internacionály. Byla hnána hněvem a dožadovala se vysvětlení. Věděla, proč ji zradili, ale chtěla to slyšet přímo od nich. Byla několik let členem a těšila se přátelství, které zde s ostatními členy měla. Během války jí ale socialisté odmítli pomoci a Izraeli neprodali zbraně ani nepovolili americkým letadlům doplnit na jejich letištích pohonné hmoty.³⁰⁰ Golda nesnesla zradu: „*Jen bych ráda věděla, o čem je dnes socialismus. Všichni, co tady sedíte – ani jedna z vašich zemí nám neposkytla trochu území, kde by přistála a doplnila palivo letadla, která nás zachránila před zkázou. (...) Znáte nás a víte, kdo jsme. Jsme všichni soudruzi a staří přátelé. Věřte mi, že jsem poslední, kdo by bral na lehkou váhu skutečnost, že jsme jen malý židovský stát a že na druhé straně stojí přes dvacet velkých arabských států s nekonečnými zásobami ropy a biliony dolarů. Ráda bych však od vás dnes slyšela, zda jsou tyto faktory rozhodující i v socialistickém myšlení.*“³⁰¹

²⁹⁴ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 436

²⁹⁵ Tamtéž.

²⁹⁶ Tamtéž.

²⁹⁷ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 318.

²⁹⁸ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 319.

²⁹⁹ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 439.

³⁰⁰ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 437.

³⁰¹ BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 329.

Nikdo z přítomných neodpověděl, nepadlo ani slovo vysvětlující postoj přítomných premiérů. Jen kdosi, sedící na konci sálu, zašeptal: „*To se ví, že nemohou mluvit. Hrdla mají ucpaná ropou.*“³⁰²

Unavenou vyjednáváním a diplomatickými manévry, čekal Goldu ještě jeden úkol. Osmé volby do *Knesetu* byly pomalu na spadnutí, a ačkoliv byla Golda Meirová unavená, nemohla zanechat vlády, aniž by nezajistila svého nástupce. Nebylo pro ni možné, aby stanul v čele vlády Begin se svojí koalicí *Likud*. V důsledku Jomkipurské války Goldina popularita značně klesla. Výsledky voleb tím ovšem ovlivněny nebyly a *Mapai* opět zvítězila.³⁰³

Zatímco se Golda Meirová pokoušela vytvořit vládu, vlny kritiky se stále více snášely na její hlavu. Jak ze strany politiků, tak i veřejnosti. Ačkoliv byla vytvořena Agranatova komise, která zkoumala pochybení v Jomkipurské válce a jenž Goldu zprostila jakékoliv zodpovědnosti, veřejnost i přesto měla stále v podvědomí, že Golda pochybila.³⁰⁴ Navíc politici chtěli dojednat mírové dohody a domnívali se, že je třeba vnést čerstvý vzduch, který se zasadí o tato jednání. Mysleli si, že Golda se svojí povahou bude proces jen zbytečně prodlužovat.³⁰⁵

Necelý měsíc poté, co se Goldě podařilo vytvořit vládu, *Likud* prosadil ztrátu důvěry vlády. Vedení strany *Mapai* se sešlo, aby zvážilo, zda je vhodné podat demisi či vyloučit ze strany Dajana, který byl veřejností velmi kritizován za své chyby během Jomkipurské války. Golda ale věděla, že je to i ona, která je zapsaná na černé listině a že nenastane klid, dokud ona sama neodejde. Unavená a nemocná rakovinou se Golda Meirová rozhodla podat svoji rezignaci, tentokrát už zcela definitivní a nezvratnou.

Dne 10. dubna 1974 Golda podala demisi na svojí funkci ministerské předsedkyně.³⁰⁶ Někdo však stále ještě musel řídit vládu, než se politické strany uklidní a budou moci zvolit nového premiéra. Vedena antipatiemi ke kandidatuře Šimona Perese přiklonila se k Jicchaku Rabinovi, který se nakonec stal předsedou strany *Mapai* a tím i novým ministerským předsedou.³⁰⁷ Jako premiérka v demisi ještě dokončila mírová jednání s Kissingerem. V závěrečné fázi vyjednávání Golda už prakticky svolila ke všemu

³⁰² BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: Harper&Collins, 2008, str. 330.

³⁰³ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 437.

³⁰⁴ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 454.

³⁰⁵ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 455.

³⁰⁶ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 455.

³⁰⁷ Tamtéž.

– k postoupení celého území obsazeného za války. „*Běžte a sjednejte ten nejnižší počet vojáků, jaký dokážete,*“³⁰⁸ řekla Golda bez jakéhokoli odmítání Kissingerovi, když se projednávala otázka, kolik bude syrských vojáků rozmístěných v zóně s omezenou přítomností vojsk.³⁰⁹ Golda se tak rozloučila s Kissingerem s největší důvěrou, jakou mu mohla dát.

Golda Meirová tak dokončila vše, co započala. Nakonec, o čtyři dny později po své demisi na ministerskou předsedkyni, rezignovala i na svůj poslanecký mandát.³¹⁰ Tím odešla z politiky.

³⁰⁸ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 439.

³⁰⁹ MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975, str. 439.

³¹⁰ GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002, str. 457.

Závěr

Ať už se Golda Meirová zachovala jakkoliv, i když byla sebevíc nekompromisní, tvrdohlavá a konzervativní, byla ženou, která byla hnána svojí židovskou identitou. Ačkoliv Golda nechodila do synagogy a nikdy příliš nesympatizovala s ortodoxními Židy (až pouze ve stáří), či jinými náboženskými skupinami a nectila příliš tradice, její židovský původ ji nutil jít dopředu a pokračovat v tom, co dělá. Příslušnost k židovskému národu, kterou měla zakořeněnou hluboko v sobě, definovala celý její život.

Stejně jako téměř všechny ženy jsou ochránkyní rodiny a starají se o bezproblémový chod domácnosti, tiší bolesti, řeší problémy a nedovolí, aby byl tento klid něčím narušen, tak Golda Meirová budovala bezpečný a klidný domov pro všechny Židy. Byli její širokou rodinou, dětmi, pro které byla ta pravá a jediná „*yiddishe mame*“. Žena, která i přes vlastní nepohodlí, osobní ztráty a deziluze, bolest a nemoci šla, a zpočátku i vlastníma rukama dobývala z nevlídné a neúrodné země místo, na kterém by mohli všichni spočinout v klidu a bezpečí. Při tomto poslání ukázala nezlomnost tak tvrdou, jakou prokazuje celý židovský národ po tisíciletí. Nevzdat se, neohnout se a jít hrdě dál, to bylo něco, co se nenaučila v průběhu života, ale měla to hluboko v sobě uložené. Možná to byla i její touha dokázat svým politickým hrdinům, kterými byli v drtivé většině muži, že se jim ona, „slabá žena“, dokáže vyrovnat a dokonce je i předčít.

I v jejím chování k palestinským Arabům můžeme vidět její židovské kořeny. Vůči jejich nárokům na obsazovaná území a Arabům, u kterých se probudilo vědomí jejich národní identity, prokázala Golda naprostou nepřítomnost empatie. Golda chtěla svůj stát, domov pro Židy, na místě, které jim bylo zaslíbené Bohem a nikomu jinému tudíž nemohlo patřit. Nedokázala pochopit, že si ho nárokují oni a proč. Ohledně Palestinců byla neúprosná a tvrdá – nechtěla dopustit, aby kdokoliv ohrozil bezpečnost Státu Izrael.

Při budování jednotného domova pro všechny Židy nehleděla doprava ani doleva, ale přímo vpřed – na sen o vybudování židovského socialistického státu v Palestině. I zde, v její touze po socialistickém státu, je vidět cosi židovského. A to upřednostňování rodiny a společného života, oproti tomu být individualistou. Nesmíme ale také opomenout Goldinu hlubokou touhu pramenící ze života ve východní Evropě. Byla to touha po spravedlnosti a rovnosti, věci tak podstatných pro život, které ji však v dětství v carském Rusku byly odprávy. Není tedy nijak zvláštní, že tuto privaci silně cítila a ta pak způsobila to, že myšlenku o vybudování socialistického židovského státu považovala celý svůj život za velmi důležitou. Spravedlivý a bezpečný stát byl pro ni personifikován v socialistickém státním uspořádání, jen v něm viděla pravou budoucnost pro židovský národ, stejně jak

tomu bylo u většiny Židů pocházejících z východní Evropy. Dokonce i ve stáří stále věřila, že socialistický sionismus je duší Izraele.

Je třeba zmínit i myšlenku časovosti. Pro Goldu neexistovalo žádné někdy a potom. Židé čekali na svůj domov přes dva tisíce let, tak proč čekat teď? Nazrála doba a míra utrpení celého národa již byla náležitě dovršena. Je třeba jednat. Bezodkladně, nekompromisně a možná i bezohledně, vůči sobě, některým Židům, palestinským Arabům. Vůči všemu a všem, kteří jí stali v cestě za splněním celoživotního snu.

Sama o sobě řekla, že své aktivity pocituje jako absolutní nutnost, která z ní vychází a nutí ji dělat to, co dělá – dát vzniknout novému státu a celoživotně bojovat za práva a bezpečí Židů.

Tuto absolutní nutnost pocítila již v útlém dětství, když jako malé dítě přihlížela antisemitským projevům, výtržnostem a nelítostným pogromům, které východní Evropa pořádala proti Židům. Takto nenávistná atmosféra způsobila to, že se v mnoha Židech vzplanula touha po bezpečí a rovnosti, které zde nemohli nikdy pocítit. Také sama Golda si již tehdy uvědomovala, že být Židem je být někým, kdo nemá bezpečný domov, a je jasné, že v ní tyto události probudily přání po lepším místě pro život, kde bezpečí a svoboda budou naprostou samozřejmostí. V dětství jí naplnění této touhy bylo odepřené, ale s příchodem do Spojených států se jí otevřely úplně jiné možnosti. Tady poznala, že člověk může žít bez pocitu strachu a nejistoty, že má právo budovat si svůj život, který sám o sobě není pro nikoho lehkou záležitostí, tak jak uzná sám za vhodné, bez neustálého dovolování a ponižování. Ale i když konečně mohla okusit komfort poklidného života, vzpomínky z dětství a pocit sounáležitosti s židovským národem jí nedovolil ustrnout v daném stavu. Stále byla hnána tím neklidem, který měla v sobě, touhou po vytvoření zázemí pro všechny Židy, touhou po návratu do zaslíbené země. A dějinné události, které sevřely celý svět, jí jen v jejím úsilí nahrávaly.

Tím, že se v průběhu života seznámila s mentalitou východních i západních Židů, mohla pomáhat vznikajícímu židovskému státu velmi výrazným způsobem. Stala se jakousi emisarkou, někým, kdo dokázal v dobrém smyslu slova „zmanipulovat“ bezpečím zpohodlnělé Židy žijící ve Spojených státech a probudit v nich nadšení z budování vlastního státu. Sice je nedonutila zvednout se a odejít do kibucu zúrodňovat vyprahlou palestinskou zem, ale pomohla jim otevřít jejich srdce a tím i jejich peněženky. A ne jednou, stále a stále znovu. Nový stát potřeboval peníze. K budování i obraně.

Ačkoliv Golda Meirová stála za zrodem Státu Izrael a vedla ho během jeho těžkých chvil, nebyla ušetřena kritiky, která se na ni valila během posledních let její politické

kariéry a provázela ji do konce jejího života (a vlastně i do teď). Její činy byly doprovázeny ze strany veřejnosti úvahami „co by se stalo, kdyby...“. Kdyby Golda nebyla tak neústupná a tvrdá? Nebo kdyby byla méně konzervativní a více pokroková? Mnozí o ní říkali, že byla zaslepená a obávala se, že židovský lid je stále pouze jen menšinou, kterou je nutné chránit – vyčítali ji, že je až příliš ovlivněná zkušenostmi z pogromů.

Je ale také nutné upozornit a ptát se na to, kam by směřoval Goldin život, kdyby tyto zážitky nereflektovala nebo je dokonce vůbec neprožila. Uvažovat nad tím, co by se mohlo stát, zde ale není tak důležité, jako uvědomit si to, jak moc ji tyto zkušenosti s antisemitismem ovlivnily a jak ji pomohly uvědomit si v ní již zakořeněnou židovskou identitu. Ona, která prošla díky svému dětství v carském Rusku územím strachu a ponížení, se stala v dospělém věku sama hybatelkou dějin. Budovala, bránila, rozhodovala a snažila se o to, aby už nikdy žádný Žid nebyl nucený doprošovat se o místo k žití tam, kde není vítaný. Její osobní životní historie tak nemalou měrou ovlivnila historii a životy tisíců a tisíců lidí a podílela se na změně historie celého národa.

Golda dokázala v izraelském národu vzbudit pocit bezpečí, díky její odhodlanosti a ochranné povaze. Je ovšem škoda, že v jejím nadšení pro socialismus a pro touhu po rovnosti se již mnoho lidí nezhlédlo. I přesto, že byla uznávanou političkou a řečnicí, byla Golda v mnohých vážných mezinárodních tématech odsunuta na druhou kolej. Tam, kde ji veřejnost vyčítala její konzervatismus a umíněnost, byly ukryty politické mocenské hry Sovětského svazu a Spojených států, ale i situace v izraelské politice. A i když její boj byl nekompromisní a často i velmi kriticky přijímaný, toto byly faktory, které se jen těžko daly překonat nebo pominout.

Golda byla ženou víry, matkou Izraele. Byla ženou, která se řídila instinktem a pokud věřila, že se jedná o správnou věc, nebála se ji vykonat nestarajíc se o možné důsledky. Golda Meirová byla ženou, která pomohla vybudovat stát a jejímž největším snem bylo žít v tomto státu podle ideálů rovnosti a spravedlnosti, za které bojovala celý život. Obětovala svůj osobní život pro takový stát, který v současnosti stejně jako většina ostatních států, tyto principy postrádá.

Můžeme se dál ptát a uvažovat nad tím, zda by Golda byla z nynější situace zklamaná či ne. To už by ale byly jen domněnky a fikce, které sem nepatří. Golda Meirová byla pozoruhodnou ženou, která byla vedena svoji minulostí a židovskými kořeny, které ji provázely na každém kroku celý její život.

Seznam použité literatury

Prameny:

BEN-GURION, David. *Israel. A Personal History*. New York: Funk & Wagnalls; distributed by T. Y. Crowell Co., 1971. ISBN 978-0-8052-4282-9.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 1979. Bez ISBN.

MEIR, Golda. *My life*. Vyd. 1. New York: Putman, 1975. ISBN 399-11669-9.

SYRKIN, Marie. *Land of our own. An oral autobiography by Golda Meir*. New York: Putnam, 1973. ISBN 03 –9911-069-0.

Sekundární literatura:

ABRAMSON, Henry. *Troubled waters: The Origins of the 1881 anti-Jewish Pogroms in Russia*. St.Louis: Mosby, 1993. ISBN 978-0822985259.

AGRES, Elijah. *Golda Meir: Portrait of a Prime Minister*. New York: Sabra Books, 1969. ISBN 978-0876310205

BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad - izraelské tajné války*. Praha: Jota, 2006. ISBN 80-7217-392-8.

BURKETT, Elinor. *Golda*. Vyd. 1. New York: HarperCollins, 2008. ISBN 978-0-06-0786663.

EBAN, Abba Solomon. *The political legacy of Golda Meir*. Milwaukee: Golda Meir Library, University of Wisconsin-Milwaukee, 1995. ISBN 18-79281-155.

GILBERT, Martin. *Izrael: Dějiny*. Praha: BB Art, 2002. ISBN 80-7257-740-9.

HERZOG, Chaim. *Arabsko Izraelské války*. Vyd. 1. Praha: NLN, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7106-954-6.

HERZOG, Chaim. *Válka ze dne usmíření*. Praha: Baronet, 2005. ISBN 80-7214-767-6.

HITZEROTH, Deborah. *The Importance of Golda Meir*. Vyd. 1. San Diego: Lucent Books, 1961. ISBN 1-56006-090-5.

KLIER, John Doyle. *Russia Gathers Her Jews: The Origins of the "Jewish Question" in Russia; 1772– 1825*. Illinois, University Press, 1986. ISBN 08-758098-3-9.

MANN, Peggy. *Golda - The life of Isreal's Prime Minister*. Israel: Pocket, 1973. ISBN 06-9820-0527.

MARTIN, Ralph G. *Golda Meir: The Romantic Years*. Vyd. 1. New York: Charles Scibner's Sons, 1988. ISBN 0-684-19017-6.

MEDZINI, Meron. *Israel's Foreign Relations: Selected Documents*. Jerusalem: Ministry for Foreign Affairs, 1976. Bez ISBN.

MEDZINI, Meron. *Ha-Yehudiyah ha-geah: Goldah Meir voe-hoazon Yisrael: biyografyah politicoit*. Tel-Aviv:Edanim, 1990. ISBN 9652481068.

MEIR, Menahem. *My mother, Golda Meir*. New York: Arbor House, 1983. ISBN 08-779541-5-1.

MORRIS, Benny. *Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab conflict. 1881 – 2001*. Vyd. 1. New York:Vintage, 2011. ISBN 06-797447-5-4.

MORRIS, Terry. *Shalom, Golda*. Vyd. 1. New York: Hawthorn Books, inc., 1971. ISBN 70-146296.

NAOR, Mordecai. *The 20th Century in Eretz Israel*. Kolín nad Rýnem: Könnemann, 1998. ISBN 3-89508-595-2.

SACHAR, Howard, M. *Dějiny Státu Izrael*. Praha: Regia, 1999. ISBN 80-902484-4-6.

SAND, Shlomo. *The Invention of the Jewish People*. Vyd. 1. London: Verso, 2008. ISBN 978-1-84467-422-0.

STANISLAWSKI, Michael. *Tsar Nicholas I. and the Jews: The transformation of the Jewish Society in Russia 1825-1855*. Philadelphia, Jewish Publication Society, 1983. ISBN 08-276021-6-2.

SYRKIN, MARIE. *Golda Meir: Israel's Leader*. Vyd. 2. New York: Putman, 1969. ISBN 76-94238.

SYRKIN, Marie. *Way of Valor: A Biography of Golda Meyerson*. Vyd. 1. New York: Sharon Books, 1955. ISBN 12-582071-1-7.

TOMEK, Václav; SLAČÁLEK, Ondřej. *Anarchismus: svoboda proti moci*. Praha: Vyšehrad, 2006. ISBN 80-7021-781-2.

VYDRA, Zbyněk. *Židovská otázka v carském Rusku, 1881-1906. Vláda, Židé a antisemitismus*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-801-2.

Elektronické zdroje:

POGREBIN, Letty Cottin. *Golda Meir*. In: *Jewish's womens archive* [online]. Dostupné z: <http://jwa.org/encyclopedia/article/meir-golda> [29. 11. 2015].

British White Paper of 1939. In: Yale Law School; The Avalon Project [online]. Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/brwh1939.asp [4. 4. 2026].

Summary

The target this thesis was to find out, how jewish roots affected political work of Golda Meir. In her life we can see clearly jewish roots. The most relevant roots, that influenced her actions, character and political work are steadfastness, protectiveness as mothers do and her deep desire for justice, equality and promised land.

It is important to mention, that awareness of identity is connected with events of history. Golda Meir experienced a terrible pogroms and hatred atmosphere in Eastern Europe. These experiences awakened her desire for safety land.

Neither the United States and improve the situation of her family could not stop her desire and steadfastness.

Golda Meir significantly helped to develop the Jewish state and who knows what would be a fate of Jewish state without her. She became the driving force of history. She built a defended State of Israel. She tried never to Jew was forced to beg for a place to live where it is not welcome. Her personal life history in a significant way influenced the history and lives of thousands and thousands of people and helped to change the history of the nation.